LUNDS UNIVERSITET

”Oh, jag förstod allt”
– en analys av hur lättlästa nyheter fungerar för andraspråkstalare

Svenska, Språk- och litteraturcentrum
Handledare: Lisa Holm
Datum: 2020-06-04

Susanne Karlsson
Språkkonsultprogrammet
SVEK63 Examensarbete

Sammandrag

Den här uppsatsen undersöker hur lättlästa nyheter på webbplatsen 8 sidor fungerar för personer med svenska som andraspråk. Målgruppen för lättlästa texter är stor och indelad i primära och sekundära målgrupper. Personer med svenska som andraspråk, i denna uppsats benämnda andraspråkstalare, tillhör den sekundära målgruppen. Syftet med uppsatsen är att ta reda på hur andraspråkstalare uppfattar innehållet i lättlästa nyhetsartiklar. Undersökningen utgår från teorier om andraspråksinlärning i allmänhet och ordinlärning i synnerhet. Materialet består framförallt av enkäter som har besvarats av andraspråkstalare samt lärare inom sfi. Dessa båda grupper fick läsa utvalda artiklar från 8 sidors webbplats för att identifiera svårigheter i texterna. Resultatet visar att lättlästa nyheter på 8 sidor överlag fungerar bra för andraspråkstalare. Det kan dock diskuteras hur pass utvecklande artiklarna är för andraspråksinlärning. Lättläst bör kanske främst ses som ett steg på vägen för andraspråkstalare för att så småningom uppnå en högre språkbehärskningsnivå.

Innehållsförteckning

1 Inledning 1
1.1 Syfte och frågeställning 1
1.2 Disposition 2
2 Bakgrund: MTM, 8 sidor och sfi 3
2.1 Myndigheten för tillgängliga medier och 8 sidor 3
2.2 Svenska för invandrare 4
3 Teoretiska utgångspunkter – lättläst och andraspråksinlärning 5
3.1 Lättläst 5
3.1.1 Vad är lättläst och vem behöver det? 5
3.1.2 Diskussion om lättläst och andraspråkstalare utifrån tidigare forskning 6
3.2 Andraspråksinlärning 7
3.2.1 Begrepp 7
3.2.2 Svenskan – ett lätt eller svårt språk? 7
3.2.3 Ordinlärning 8
3.2.4 Vad är ett ord? 10
4 Metod och material 11
4.1 Introduktion 11
4.2 Respondenter 11
4.3 Enkäter 12
4.3.1 Artiklar 12
4.3.2 Bakgrundsfrågor 13
4.3.3 Möjlighet att ge avslutande kommentarer 14
4.3.4 Tolkning av svaren 14
4.4 Intervju med skribenter på 8 sidor 15
5 Resultat 16
5.1 Intervju med 8 sidor 16
5.2 Lärarnas svar på enkäten 16
5.2.1 Fråga 1: Bakgrundsfrågan 17
5.2.2 Fråga 2: Storm-texten 17
5.2.3 Fråga 3: Sport-texten 18
5.2.4 Fråga 4: Pandemi-texten 18
5.2.5 Fråga 5: Övriga synpunkter 19

5.3 Andraspråkstalarnas svar på enkäten 20
5.3.1 Fråga 1–3: Bakgrundsfrågor 20
5.3.2 Fråga 4: Storm-texten 22
5.3.3 Fråga 5: Sport-texten 23
5.3.4 Fråga 6: Pandemi-texten 25
5.4 Jämförelse mellan lärarnas och andraspråkstalarnas svar 26
5.4.1 Storm-texten 26
5.4.2 Sport-texten 28
5.4.3 Pandemi-texten 28
5.5 Ord som ingen angav som svåra 29
5.6 Sammanfattning av enkätundersökningens resultat 31
6 Diskussion 32
6.1 Diskussion av resultatet 32
6.2 Kritik 35
6.3 Vidare forskning 35
7 Referenslista 36
Bilagor 39

Tabellförteckning

Tabell 1……17
Tabell 2……18
Tabell 3……19
Tabell 4……22
Tabell 4.1……23
Tabell 5……22
Tabell 5.1……23
Tabell 6……24
Tabell 6.1……24
Tabell 7……24
Tabell 7.1……24
Tabell 8……25
Tabell 8.1……26
Tabell 9……25
Tabell 9.1……26
Tabell 10……27
Tabell 11……27
Tabell 12……28
Tabell 13……28
Tabell 14……29
Tabell 15……29

1 Inledning

Enligt språklagen (SFS 2009:600) har alla som är bosatta i Sverige rätt att lära sig, använda och förstå det svenska språket. Det betyder också att alla invånare, oavsett förkunskaper och förutsättningar, har rätt att förstå och ta till sig information. Ytterst handlar det om demokratiska rättigheter; vi lever i en demokrati och alla invånare har *rätt* att förstå. Men hur fungerar det i praktiken? Hur mottagaranpassas en text som hela befolkningen ska förstå?

Olika personer har olika förkunskaper och förutsättningar som påverkar förmågan att ta till sig ett budskap, och därför är svaret på ovanstående fråga inte det lättaste att ge. Ett sätt att försöka tillgodose allas behov är att erbjuda olika versioner av samma text. Som ett alternativ till exempelvis nyhetstexter finns bland annat lättlästa nyheter som kan underlätta för de som av olika anledningar har svårt att ta till sig information i vanliga nyhetstexter. Det kan vara på grund av att läsaren har dyslexi, en synnedsättning, en eller flera funktionsvariationer eller att läsaren har ett annat modersmål än svenska. Lättlästa texter har en mycket stor målgrupp som dessutom delas in i primära och sekundära målgrupper. En av de sekundära målgrupperna är andraspråkstalare – en i sig själv mycket stor målgrupp som består av individer med skilda förkunskaper och förutsättningar. Det enda individerna i gruppen har gemensamt med varandra är att svenska inte är deras modersmål.

Jag har under min utbildning till språkkonsult kommit i kontakt med såväl myndighetstexter och klarspråk som lättläst och svenska som andraspråk. Jag har lärt mig att se och förstå behovet av att göra information tillgänglig för alla invånare i samhället, oavsett vilka förutsättningar som påverkar förmågan att ta till sig informationen, och jag är intresserad av att lära mig mer om hur svenska kan göras än mer tillgänglig för alla – framförallt för andraspråkstalare. Ur forskningssynpunkt finns det fortfarande mycket kvar att undersöka när det kommer till lättläst, inte minst hur relationen mellan lättläst och svenska som andraspråk ser ut, och just därför har jag i min uppsats valt att fokusera på lättläst som genre och andraspråkstalare som mottagare när jag med hjälp av enkäter undersökt hur lättlästa nyheter fungerar för andraspråkstalare.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med min uppsats är att undersöka hur andraspråkstalare, som tillhör den sekundära målgruppen för lättläst, uppfattar innehållet i den lättlästa tidningen 8 sidor. Mer specifikt vill jag ta reda på om det går att dra några generella slutsater om ifall ordvalet i de lättlästa artiklarna på något sätt skapar problem för andraspråkstalare eller om det tvärtom underlättar. För att få en djupare förståelse för hur lättlästa texter fungerar för andraspråkstalare är mitt syfte också att undersöka lärares uppfattningar av hur väl ordvalet i lättlästa texter är anpassat efter elever som studerar på sfi. Jag

kommer att utgå från frågeställningen ”Hur väl anpassat är innehållet i 8 sidor till sin sekundära målgrupp andraspråkstalare?”.

1.2 Disposition

Min uppsats inleds med en bakgrund där jag introducerar aktörer som på olika sätt behandlas i mitt examensarbete innan jag går in på de teoretiska utgångspunkter jag använt mig av. Därefter följer en grundlig genomgång av min metod och mitt material innan jag slutligen redovisar resultatet och sammanfattar vad jag kommit fram till. Allra sist i uppsatsen finns en avslutande diskussion, förslag på vidare forskning samt referenslista och bilagor.

2 Bakgrund: MTM, 8 sidor och sfi

I följande avsnitt redogör jag i tur och ordning för Myndigheten för tillgängliga medier (MTM), 8 sidor och svenska för invandrare (sfi).

2.1 Myndigheten för tillgängliga medier och 8 sidor

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, är en statlig myndighet som tillhör Kulturdepartementet. Myndigheten arbetar tillsammans med biblioteken i Sverige för att ge personer med läsnedsättning tillgång till de medier de behöver på ett sätt som är anpassat efter deras behov (Lättlästutredningen 2013:64–65)[1]. MTM producerar och distribuerar taltidningar, talböcker, punktskriftsböcker och lättläst litteratur. De arbetar också med forskning samt anordnar studiedagar och konferenser om tillgänglighet. MTM säger själva att ”vårt uppdrag är att vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier och arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning” (MTM 2020).

MTM är även ansvariga för tidningen 8 sidor som publicerar lättlästa nyheter. Tidningen startade 1984 och redaktionen finns i Stockholm. 8 sidor finns både som papperstidning och i digitalt format på webben. Papperstidningen kommer i ny utgåva veckovis och webbplatsen uppdateras dagligen. Tidningen publicerar en blandning av nyheter från såväl Sverige som övriga världen och upplägget är mycket likt andra nyhetstidningar. Det finns speciella avsnitt för artiklar som rör sport, kultur, vardagsliv och politik, och i nätversionen finns en blogg där tidningens skribenter skriver reflekterande inlägg kring olika ämnen. Förutom lättlästa versioner av nyheter erbjuder 8 sidor också möjligheten för läsaren att markera enstaka ord i texten och antingen få en synonym till ordet eller välja att ordet översätts till ett annat språk. När den här uppsatsen skrivs 2020 finns det 20 språk att välja mellan. Det är också möjligt att få hela texten, specifika stycken eller enstaka ord upplästa.

Målgruppen för 8 sidor är bred. Tidningen riktar sig till alla som av någon anledning är i behov av lättläst, vilket inkluderar personer med svenska som andraspråk. I en läsarundersökning (se MTM 2018) framkom det att personer med svenska som andraspråk framförallt väljer digitala kanaler för att ta till sig av lättlästa nyheter och alltså inte läser papperstidningen i lika stor utsträckning. Min uppsats fokuserar därför enbart på nätversionen av tidningen. Inför mitt arbete med uppsatsen kontaktade jag redaktionen på 8 sidor för att få veta hur de själva tänker kring målgruppen andraspråkstalare när det skriver lättlästa artiklar. Hur jag gick tillväga och vad redaktionen svarade finns redovisat i punkt 4.4 samt 5.1.

[1] Lättlästutredningen tillsattes år 2012 för att undersöka statens insatser på området lättläst. För att läsa utredningen i sin helhet, se hänvisning i referenslista.

2.2 Svenska för invandrare

Invandringen till Sverige har ökat mycket under 2000-talet och bara under åren 2015–2019 invandrade 690 141 personer (Statistiska centralbyrån 2020). Att lära sig språket i sitt nya hemland är en viktig aspekt inte bara för att kunna söka arbete utan också för att hitta vänner och aktivt kunna delta i samhället. Nyanlända i Sverige har därför möjlighet att lära sig svenska genom att studera sfi, svenska för invandrare, på kommunala vuxenutbildningar. Syftet med sfi är enligt Skolverket (2020) att ge eleverna grundläggande kunskaper i svenska språket för att de ska kunna kommunicera och aktivt delta i vardags-, samhälls- och arbetsliv. Utbildningen ska även förbereda eleverna för fortsatta studier.

Inom sfi finns det fyra olika kurser som bygger hierarkiskt på varandra: nivå A, nivå B, nivå C och nivå D. Samtidigt finns tre möjliga ingångar till studierna för eleverna: studieväg 1, studieväg 2 och studieväg 3. Vilken ingång en elev tar beror på elevens individuella förutsättningar, bland annat tidigare studievana och förkunskaper i svenska. Kunskapskraven för kurserna är identiska oavsett studieväg, och genom att erbjuda olika studievägar kan elevernas studier anpassas efter deras individuella behov (Skolverket 2020). Under förarbetet med min uppsats fick jag av sfi-lärare veta att lättlästa nyheter ofta används som undervisningsmaterial inom de två högsta nivåerna av sfi-utbildningen (alltså nivå C och D), och när sfi-elever fortsättningsvis nämns i uppsatsen är det elever från C- och D-nivå som avses. Enligt Skolverket (2020) ska elever på nivå C kunna läsa, förstå och använda enklare och vanligt förekommande texter, och elever på nivå D ska även kunna läsa, förstå och använda texter med viss komplexitet – kunskapskrav som stämmer väl överens med den nivå som behövs för att kunna ta till sig en lättläst nyhetstext.

3 Teoretiska utgångspunkter – lättläst och andraspråksinlärning

I följande avsnitt redogör jag för de teoretiska utgångspunkter jag utgår från i min uppsats. Först förklaras lättläst och dess målgrupper innan jag redogör för de delar av andraspråksforskningen som är relevanta för min uppsats. I detta avsnitt finns också tidigare forskning som berör texter och andraspråkstalare samt en kortare begreppsgenomgång.

3.1 Lättläst

3.1.1 Vad är lättläst och vem behöver det?

Det finns inget entydigt svar på hur lättlästa texter bör utformas, utan svaret är precis som för all annan text; det beror framförallt på vilken den huvudsakliga målgruppen för texten är. Lättlästa texter har dock några gemensamma nämnare. Framförallt har de alla en målgrupp som av någon anledning har svårt för att läsa. Det gör att texterna bör ha en tydlig disposition som är enkel att följa och meningarna bör vara enkelt utformade med få bisatser. Bildspråk och metaforer bör undvikas eftersom de är lätta att missuppfatta. När det gäller orden i lättlästa texter ska de helst vara vardagliga och konkreta, men om krångliga ord eller uttryck är nödvändiga bör de förklaras eller ingå i ett sammanhang som underlättar förståelsen (Lättlästutredningen 2013:36–37). De medel som avsätts för att ta fram lättläst material bör i första hand riktas mot de primära grupper som har nytta av lättläst. Dessa grupper är personer med utvecklingsstörning, personer med andra funktionsnedsättningar som påverkar läsförmågan och personer med demenssjukdom. Det finns också sekundära grupper som kan dra nytta av lättläst material. Till de sekundära grupperna räknas personer med enklare former av läs- och skrivsvårigheter, personer som nyligen invandrat till Sverige och personer som är mycket läsovana. De sekundära gruppernas behov av lättläst material ska i första hand tillgodoses av privata aktörer, och staten ska endast bistå ifall de privata aktörerna inte kan uppfylla behovet (Lättlästutredningen 2013:15–16). Övriga typiska drag för lättlästa texter är att teckenstorleken ofta är högre än i vanliga texter, och att det används radbrytning som gör att varje rad har få ord. 8 sidor använder detta upplägg genomgående i sin tidning, vilket framgår av bild 1, 2 och 3 under punkt 4.3.1.

Nästan 13 % av Sveriges befolkning, ungefär 780 000 personer, i åldrarna 16–64 år har behov av lättläst (Statistiska centralbyrån 2013) – alltså finns det en stor grupp individer i samhället som riskerar att gå miste om såväl skönlitterär läsning som viktig information från myndigheter om lättläst material inte fanns tillgängligt.

3.1.2 Diskussion om lättläst och andraspråkstalare utifrån tidigare forskning

Om det är en bra eller dålig idé att skriva lättlästa texter till andraspråkstalare har varit en omstridd fråga och forskare är inte eniga. Kritiken handlar ofta om att målgruppen för lättläst är alldeles för stor vilket gör att lättläst text inte blir lätt för någon, utan svår för alla. Det finns också kritik mot att texterna har förenklats för mycket och att det därför är alldeles för svårt för läsaren att själv fylla i de luckor som saknas för att förstå texten (Rehnberg 2012). De problem som andraspråkstalare stöter på i texter som inte är förenklade handlar ofta om ordförståelse, meningsbyggnad, metaforer och ordspråk. Men att förenkla texter så att till exempel bildliga uttryck försvinner och meningarna blir enklare riskerar istället att fördröja inlärningen för andraspråkstalare. Det kan då bli svårt att förstå texter som inte är förenklade (Lundberg & Reichenberg 2008:25).

Sfi-undervisningen har fått ansvaret att förbereda nyanlända på att leva och verka i samhället i Sverige, och undervisningen bör därför förbereda eleverna på alla slags texter de kan komma att möta. Grytzell (2016) har i sin kandidatuppsats undersökt hur väl texter i undervisningen på den högsta nivån inom sfi förbereder andraspråkstalare för att läsa texter överlag i det svenska samhället. Grytzells slutsatser var att de texter som undersöktes innehåller tillräckligt många klarspråkliga drag för att andraspråkstalare ska vara bekanta med och bör klara av att läsa framförallt klarspråksanpassade myndighetstexter. Grytzell poängterar dock att det endast gäller de texter som faktiskt är skrivna på klarspråk – innan alla myndighetstexter i samhället faktiskt är skrivna på klarspråk kan vi kanske inte förvänta oss att alla grupper i samhället ska förstå dem. Grytzell argumenterar för att sfi istället bör förbereda eleverna på alla slags myndighetstexter, även de som inte är klarspråksanpassade. Eftersom Grytzell endast undersökt texternas form och inte analyserat hur mottagarna uppfattar texterna vet vi däremot inget om hur andraspråkstalare uppfattar dem. Vid sfi-undervisning finns det dessutom en lärare att fråga vid oklarheter i texter. Utanför klassrummet är andraspråkstalarna ensamma – kanske kan nyhetstexter på lättläst svenska då vara ett bra alternativ för de som ännu har svårigheter med att förstå vanliga texter (jag kommer hädanefter, för enkelhetens skull, att referera till texter som inte är lättlästanpassade som ”vanliga” texter). Det stämmer med vissa av slutsatserna i Hanells (2009:67–79) kandidatuppsats. Hanell undersökte hur myndigheters lättlästa texter fungerar för andraspråkstalare och menar att en del andraspråkstalare ser på lättlästa texter som ett steg på vägen till att kunna läsa vad de kallar ”riktig” svenska. Även Wedin (2010:70) menar att det är värdefullt för andraspråkstalare att få möta de lättlästa texterna, framförallt för att främja läsandet. Nation (2013:143) har argumenterat för att förenklade texter främjar det som kallas för fluency reading – att kunna läsa och ta till sig innehållet i texten utan störande avbrott. Fördelen med lättlästa texter framför vanliga texter är att ordvalet är bättre anpassat efter andraspråkstalare.

Enligt Nation (2013:225) tenderar nämligen förenklade texter i större utsträckning än vanliga att innehålla ord som är mer frekventa i språket och som andraspråkstalare därför kommer ha större nytta av. De vanliga texterna innehåller många ord som utgör delar av ett rikt ordförråd, men innan andraspråkstalare kan tillägna sig dessa finns det alltså andra ord som först behöver läras in. Ordförrådets betydelse för andraspråksinlärningen kommer jag att gå vidare in på under nästa avsnitt.

3.2 Andraspråksinlärning

3.2.1 Begrepp

I min uppsats kommer jag att använda mig av vissa begrepp som i olika sammanhang kan ha olika definitioner, vilket är anledningen till att jag här klargör hur jag avser att använda dem. Jag kommer för det första att använda Abrahamssons (2009:13) definitioner av termerna *förstaspråk, andraspråk,* och *modersmål.* Med förstaspråk menas det språk som vi tillägnar oss först i livet, i typexemplet via våra föräldrar. Till denna distinktion räknas ofta även modersmål, vilket gör att dessa två begrepp likställs i den här uppsatsen. Med andraspråk menas ett eller flera språk som vi tillägnat oss efter vårt förstaspråk. Hammarberg (2013:65–74) påpekar att termen svenska som andraspråk ofta refererar till att inläraren har ett annat förstaspråk, men att svenska kan vara ett av flera andraspråk, alltså inte alltid det andra språket i ordningen som lärs in. Jag kommer att använda termerna *modersmål* och *förstaspråk* synonymt med varandra när jag talar om det språk som vi utsätts för först i livet, vilket för den skull inte alltid är det språk som sedan blir det starkaste språket.

För det andra kommer jag genomgående i min uppsats att tala om *andraspråkstalare* när jag benämner personer som inte har svenska som förstaspråk, tillika respondenterna av min ena enkät. I forskningssammanhang används oftast termen *andraspråksinlärare* (se bland annat Hyltenstam & Lindberg (red.) 2013), men då handlar det framförallt om just inlärningen av språket. Eftersom jag är intresserad av förståelsen hos individer som talar svenska som andraspråk, och alltså inte enbart fokuserar på inlärningen, kommer jag att använda begreppet *andraspråkstalare.*

3.2.2 Svenskan – ett lätt eller svårt språk?

Frågan om vilka språk som är lätta eller svåra att lära sig brukar ställas flitigt i olika forum och sammanhang. Svaret som oftast ges av forskare och experter är att *det beror på*. Språktidningen (2012) har tidigare svarat på läsarfrågor på ämnet och då citerat språkvårdaren Eva Olofsson: ”Det finns inget språk som kan pekas ut som det krångligaste respektive lättaste språket. Det går nämligen inte att exakt mäta språks svårighetsgrad. Hur svårt det är att lära sig ett språk beror bland annat

på hur nära detta språk ligger det egna språket.” Vad forskare dock är relativt överens om är att det existerar en kritisk period för inlärning. Det innebär att den som påbörjar inlärningen av ett språk vid en ung ålder på sikt har stora fördelar gentemot den som påbörjar inlärningen vid en sen ålder (Abrahamsson & Hyltenstam 2017:221–222). Forskningen har också visat att socioekonomiska skillnader påverkar inlärningen liksom inlärarens egna attityder och grad av motivation (Abrahamsson 2009:197–210). Något som har visat sig underlätta språkinlärningen är inlärarens tidigare språkkunskaper; den som redan kan flera språk bör ha lättare att lära sig ännu ett (Einarsson 2009:97–99). Faktum är att flerspråkighet som det mest naturliga tillståndet är norm, om vi intar ett globalt perspektiv. Trots det lever en envis enspråkighetsnorm kvar i flera samhällen, bland annat i Sverige, som upprätthåller en syn på *ett* språk som det normala tillståndet. Enspråkighetsnormen får ofta följden att flerspråkiga individer i samhället missgynnas vilket i sin tur berövar samhället på viktig kompetens (Flyman Mattsson 2017:13–14).

Min uppsats kommer inte att fokusera nämnvärt på individens individuella förutsättningar, dels för att jag har ett alldeles för stort antal respondenter, dels för att det som sagt finns alldeles för många olika aspekter att ta hänsyn till. Allt detta hör dock till kontexten och kommer ibland att kommenteras.

3.2.3 Ordinlärning

För att kunna tala, skriva och förstå ett språk behöver vi kunna ett stort antal ord. Exakt hur många ord som ingår i ett språk, hur många ord en förstaspråkstalare kan och hur många ord en andraspråkstalare behöver tillägna sig för att behärska ett språk är svårdefinierat. Jag kommer av utrymmesskäl inte redogöra för dessa frågor utförligt utan gör endast ett nedslag i det som är mest relevant för min uppsats. För en vidare diskussion om ordinlärning rekommenderas Nation (2013).

I ett försök att uppskatta hur många ord vi behöver kunna för att förstå ett språk har forskning uppskattat att ett ordförråd på 5000 ord är tillräckligt för att förstå ungefär 90 % av orden i de flesta texter. Resterande 10 % är däremot ofta de ord som läsaren behöver för att faktiskt förstå vad texten handlar om. En mycket stor del av orden i en text är nämligen högfrekventa ord som tillhör ordförrådets formord, till exempel konjunktioner, prepositioner och pronomen. Dessa ord är tämligen tomma på innehåll och de mindre frekventa orden, ofta verb och substantiv, är de som bär upp betydelsen i en text. Istället behöver en läsare troligen behärska närmare 40 000 ord för att kunna förstå innehållet i exempelvis en svensk dagstidning (Enström 2016:38–41). Nation (2013:9–14) understryker också vikten av ordförrådets storlek och menar att en andraspråkstalare kan behöva förstå så mycket som 98 % av innehållet i en text för att kunna ta till sig innebörden av den, beroende av vil-

ken typ av text det är. Nation (2013:252) menar att de 2 % som då är okända för läsaren utgör ungefär ett ord per 50 i texten, vilket är ett så pass lågt antal att det är möjligt för läsaren att gissa betydelsen av de okända orden med hjälp av kontexten.

Ordförrådet är alltså en viktig del av andraspråksinlärningen, men när kan jag påstå att jag kan ett ord? Är det när jag vet dess innebörd eller när jag använt det spontant och korrekt för första gången? Ordkännedom är ett komplext begrepp som innehåller flera olika komponenter. Enligt Mattsson & Håkansson (2010:30–31) räcker det inte med att vi kan ett ords fonologiska, ortografiska, morfologiska, syntaktiska och semantiska uppbyggnad. Vi måste också ha kunskaper om dess stilistiska egenskaper, veta hur ordet kan kombineras med andra ord och känna till hur frekvent ordet är i språket överlag. Nation (2013:83) är enig och menar att påståendet ”att kunna ett ord” också mycket riktigt innehåller kapaciteten att veta vilka ord som typiskt uppträder tillsammans med ett visst ord, alltså att kunna kollokationer, till exempel *ställa frågor* och *sätta potatis*. Vi kan detta utantill på vårt förstaspråk eftersom vi har ett stort antal memorerade lexikaliska enheter i vårt semantiska lexikon som vi inte behöver konstruera på nytt varje gång de ska användas, men denna utantill-kunskap tar desto längre tid att uppnå på vårt andraspråk.

Idiom, kollokationer och ordspråk tillsammans med övriga typer av lexikaliserade fraser har på senare år fått mer fokus från forskare vilket har bidragit till att den äldre synen på ordförrådet som en samling ord skilda från varandra har förändrats. Framförallt är det den psykolingvistiska forskningen som visar att språk delvis tillägnas, lagras och processas i större enheter. När det gäller andraspråksinlärning har flerordsenheter visat sig vara besvärliga för andraspråksinlärare att behärska även på väldigt avancerad nivå (Prentice & Sköldberg 2013:197–215).

Vid ordinlärning är det dessutom viktigt att skilja på receptiv och produktiv ordförståelse. Receptiv ordförståelse handlar enligt Gustafsson & Håkansson (2017:19) om att känna igen ordets form och betydelse, medan produktiv ordförståelse handlar om att kunna uttala, böja och använda ordet korrekt. Min uppsats kommer inte att säga någonting om respondenternas produktiva ordförståelse, utan behandlar enbart den receptiva ordförståelsen. Däremot kommer uppsatsen som sagt att kretsa mycket kring ord – vid andraspråksinlärning är det viktigt att bygga upp ett stort ordförråd för att vi ska kunna uttrycka oss i flera olika situationer, och för att kunna förstå flera olika slags texter. Men att lära sig nya ord är tidskrävande. Enström (2016:26) menar att vi kan behöva möta ett nytt ord sex till tio gånger innan vi har lärt oss det ordentligt. Att läsa mycket anses därför vara nyttigt för att ta till sig nya ord, framförallt för mer avancerade inlärare som är kapabla att använda strategier som gör det möjligt att analysera och dra egna slutsater kring ord och textinnehåll. Enström (2013:177–178) påpekar att det stora antal ord vi lär oss inte fås genom explicit inlärning utan genom implicit

inlärning. Genom att läsa många olika slags texter, både för nöjes skull och för att lära oss något nytt, kommer ordförrådet därför successivt att öka. För de inlärare som befinner sig på en lägre nivå är dock framförallt den explicita inlärningen viktig. Gustafsson & Håkansson (2017:21) refererar till en spiral i ordinlärningen: ju fler kontexter ett ord dyker upp i, desto djupare blir vår förståelse av ordet. Eftersom vi har en djupare förståelse kan vi uttrycka och förstå mer komplexa sammanhang och det i sin tur leder till att vi kan lära oss ytterligare nya ord – men för att vi ska kunna utvidga vårt ordförråd enbart genom läsning krävs det såklart att vi förstår tillräckligt mycket av texten vi läser.

3.2.4 Vad är ett ord?

Det finns också en poäng i att redogöra för vad ett ord faktiskt är. I den här uppsatsen används Enströms (2016) definitioner av vad som brukar kallas för graford och lexikaliska enheter. Med graford menas ord som skiljs åt av mellanrum vilket innebär att rubriken till detta avsnitt, ”Vad är ett ord?”, har fyra ord. Med lexikaliska enheter menas däremot det språkliga tecken som är lagrade som en enhet i minnet. ”Ord” i rubriken räknas på så sätt till samma lexikaliska enhet som ”ordet” och ”orden”. Enström (2016:17) påpekar att ett graford alltid syftar på endast ett ord, medan lexikalisk enhet också kan syfta på uttryck som består av mer än ett ord. Det kan handla om partikelverb som ”springa ut” eller lexikaliserade fraser som ”bland annat”. Lexikaliska enheter kommer att nämnas flitigt i min uppsats, mer om detta under punkt 4.3.4.

4 Metod och material

4.1 Introduktion

För att samla in material till min uppsats har jag använt mig av enkäter (se bilaga 1 och 2 för enkäterna i sin helhet). Jag var intresserad av åsikter om lättlästa nyheter från två olika grupper av respondenter: lärare på sfi och andraspråkstalare som läser 8 sidor. För att möta de olika gruppernas behov gjorde jag två olika enkäter men med liknande innehåll. Enkäterna delades dels via mejl till lärare som i sin tur delade vidare till aktuella studenter, dels via 8 sidor som publicerade enkäten på sin webbplats för att läsare av tidningen skulle kunna svara (se bilaga 3 för den text 8 sidor publicerade tillsammans med länken till min enkät). När jag samlat in de svar jag behövde förde jag över resultatet till Excel för att lättare kunna överskåda det. Med hjälp av Numbers har jag dessutom i vissa fall gjort överskådliga tabeller som ibland finns bifogade i resultatavsnittet av denna uppsats.

I följande avsnitt beskriver jag först respondenterna innan jag förklarar innehållet i enkäterna och motiverar hur jag resonerat för att tolka resultatet. Avslutningsvis finns de frågor jag ställde till redaktionen på 8 sidor.

4.2 Respondenter

Respondenterna av mina enkäter bestod av två grupper, lärare och andraspråkstalare, och jag kommer här nedan att beskriva dem var för sig.

Respondenterna i den ena gruppen bestod av aktiva lärare inom sfi som använder eller har använt 8 sidor i sin undervisning. Lärarna arbetade vid olika skolor runt om i Sverige, och jag fick kontakt med de flesta av dem via gruppen ”Sfi-lärare i Sverige” på Facebook. Några lärare var också vänner till bekanta och dessa kontaktade jag via mejl. Jag fick kontakt med 14 lärare som sa sig vara intresserade av att svara på enkäten, och när svarstiden på två veckor löpt ut hade jag fått 9 svar. Lärarna inkluderades framförallt för att jag skulle kunna jämföra andraspråkstalarnas svar med svaren från en sakkunnig grupp när jag sedan skulle dra slutsatser om vad andraspråkstalarnas svar visade.

Respondenterna i den andra gruppen bestod dels av aktiva elever på nivå C och D inom sfi som fått enkäten via sina lärare, dels av läsare med svenska som andraspråk som tagit del av enkäten via nätversionen av 8 sidor. Totalt fick jag 55 svar från denna grupp, varav fyra var oläsliga och har strukits ur min undersökning.

Hädanefter kommer respondenterna av respektive enkät att benämnas som lärare och andraspråkstalare. Andraspråkstalarna kommer i sin tur att delas in i ytterligare två grupper beroende på om de studerade på sfi eller inte när de svarade på enkäten. Dessa två grupper kommer att benämnas som

sfi-elever och icke-studerande. Jag gör den senare indelningen för att lättare kunna jämföra svaren med varandra. Jag vill dels jämföra lärarnas svar med svaren från de andraspråkstalare som bestod av studerande elever, dels jämföra svaren från den studerande gruppen med svaren från den icke-studerande gruppen.

4.3 Enkäter

I följande avsnitt beskriver jag både artiklarna som enkäterna baserades på, och enkäterna i sig. Jag motiverar även hur jag valde artiklar och hur jag valde vilka frågor som skulle ställas i enkäterna.

4.3.1 Artiklar

Både lärarnas och andraspråkstalarnas enkät innehöll samma tre artiklar. Samtliga artiklar hämtades från nätversionen av 8 sidor och hade publicerats under första kvartalet av 2020. Se bild 1, 2 och 3 för artiklarna i sin helhet. Artiklarna kompletterades i enkäten med frågor till andraspråkstalarna om vilka ord som var svåra att förstå, och med frågor till lärarna om vilka ord de trodde skulle vara svåra för eleverna att förstå. På grund av enkätformulärets tekniska begränsningar kunde jag inte låta respondenterna markera ord, och jag bad istället om fritextsvar med max fem svar per artikel. Detta resulterade i att vissa respondenter skrev enstaka ord ur artikeln, medan andra skrev hela fraser eller till och med motiverade sina svar. I resultatet i avsnitt 5 kommer detta förklaras ytterligare med hjälp av exempel och tabeller.

Jag valde artiklar till enkäten baserat på innehåll och antal ord. Artiklarna på 8 sidor är mycket kortare än vanliga nyhetsartiklar, men de allra längsta valdes ändå bort för att enkäten inte skulle bli

Bild 1

Storm ställer till problem

Lyssna

Det var oväder i södra Sverige
på natten till onsdagen.
Det har stormat,
snöat och regnat.

I bland annat Småland
och Skåne blev många människor
utan el i sina hem.
Men de flesta har fått
tillbaka den.

Öresundsbron går mellan
Malmö och Köpenhamn.
Den fick stänga
på tisdagens kväll.
Det stormade för mycket.

Ovädret verkar fortsätta
under onsdagen.

Det ska komma snö
och storm på flera platser.

Folk som bor i Norrland
kan vara glada över fint väder.
Hela norra Sverige verkar få soliga
och lugna vinterdagar
på onsdagen och torsdagen.

Bild 2

Zebastian Modin vann

Lyssna

Paraskidåkaren
Zebastian Modin
har vunnit en sprint
i världscupen.

Tävlingen var
i staden Dresden
i Tyskland
på måndagen.

Det var den andra
vinsten i sprint
för Zebastian Modin
den här säsongen.

– Det gick bra hela dagen.
Jag lyckades hålla mig
ifrån allt strul,
sade Zebastian Modin efteråt.

Zebastian Modin
är synskadad.
Han åker tillsammans
med sin guide
Robin Bryntesson.

Bild 3

Löfven talade till Sverige

Lyssna

Sveriges statsminister
Stefan Löfven talade
till Sverige i söndags.
Han talade om viruset corona.

Löfven sade att regeringen
är beredd att göra mer
för att stoppa smittan.

Han sade också att varje person
i Sverige måste hjälpa till
att försöka stoppa smittan.

– Ingen får gå till jobbet
om den känner sig sjuk, sade han.

Han sade också att många svenskar
hjälper varandra just nu.

– Jag är stolt när jag ser
vad människor gör för varandra.

Det är ovanligt att statsministern
talar till hela landet
på det här sättet.
Senaste gången det hände
var år 2003 när ministern
Anna Lindh blev mördad.

för lång vilket hade kunnat resultera i att respondenterna tröttnade och inte fullföljde enkäten. De tre artiklar jag slutligen valde hade rubrikerna ”Storm ställer till problem”, ”Zebastian Modin vann” och ”Löfven talade till Sverige”. Inklusive rubriker innehöll artiklarna 95, 62 respektive 105 ord. Jag ville att två artiklar skulle handla om något som alla invånare i Sverige påverkas av och känner till. Valet blev därför en artikel om en storm som dragit fram i södra Sverige samt en artikel som redogjorde för ett tal från statsministern med anledning av den pandemi som just då påverkade stora delar av världen. Artikeln med titeln ”Zebastian Modin vann” handlade om paraskidåkning – den artikeln valdes eftersom jag ville inkludera en artikel som riktar sig till läsare med ett visst intresse vilket skulle kunna resultera i att innehållet bestod av mer ämnesspecifika ord. Artiklarna om vädret och pandemin såg ut att innehålla högfrekventa och därmed förhoppningsvis lätta ord, medan artikeln om paraskidåkning dels innehöll en del termer, dels innehöll den lexikaliska enheten ”allt strul”, vilken jag väljer att klassificera som slang. Genom att välja två artiklar om ämnen som är bekanta för många och en artikel om ett mindre bekant ämne hoppades jag få syn på om andraspråkstalarna kunde förstå alla ord med hjälp av sammanhanget eller om orden i sig helt enkelt blir för svåra att förstå. För att lättare hålla isär texterna kommer jag hädanefter att kalla dem för storm-texten, sport-texten och pandemi-texten.

4.3.2 Bakgrundsfrågor

Andraspråkstalarna fick tre bakgrundsfrågor att besvara. Först fick de svara på om de i nuläget studerar på sfi eller inte, för att sedan svara på vilka språk de talar följt av vilket deras modersmål/förstaspråk var. Jag valde att inte fråga andraspråkstalarna efter vare sig namn, ålder, vistelsetid i Sverige eller tidigare skolgång. Jag frågade inte heller hur länge de studerat på sfi. Dels ville jag att andraspråkstalarna skulle känna sig trygga i att svaren skulle förbli helt anonyma, dels hade de lärare jag rådfrågat i förväg förklarat att det kan vara svårt för elever på sfi, både nuvarande och tidigare elever, att avgöra exakt hur länge de studerat på sfi. En del elever gör nämligen uppehåll i sina studier för att sedan ta upp studierna vid ett senare tillfälle vilket gör det svårt att uppskatta studietiden i sammanhängande årtal. Lärarna menade att eleverna ofta behöver mer utrymme att förklara sin studiesituation, utrymme som jag inte ansåg att en enkät kunde ge i det här fallet, framförallt på grund av eventuella hinder som graden av språkbehärskning kunde skapa. Om jag frågat efter det antal år andraspråkstalarna studerat på sfi kunde siffrorna alltså ha riskerat att bli missvisande. Anledningen till att jag inte frågade efter andraspråkstalarnas ålder var för att elever på sfi måste vara 16 år eller äldre vilket innebär att alla respondenter redan passerat den kritiska perioden för inlärning (jfr. Abrahamsson & Hyltenstam 2017), och jag ansåg att det räckte som bakgrundsinformation

gällande ålder. Det var också troligt att de respondenter som svarade att de inte i nuläget studerade på sfi har gjort det vid ett tidigare tillfälle och alltså också var över 16 år.

Lärarna fick endast en bakgrundsfråga att besvara. Jag frågade inte efter ålder eller år inom yrket, däremot ville jag veta av vilken anledning de främst använde 8 sidor. De fick tre alternativ att välja på: ”För att gynna elevernas språkutveckling”, ”För att gynna elevernas samhällsorientering” eller ”Annat”.

4.3.3 Möjlighet att ge avslutande kommentarer

Lärarna gavs utrymme att göra egna kommentarer i slutet av enkäten angående 8 sidor som undervisningsmaterial. Jag var intresserad av att få lärarnas egna synpunkter och ansåg att det var viktigt att ge dem möjlighet att uttrycka sina egna åsikter inom ett fält de har mycket erfarenhet av. Anledningen till att andraspråkstalarna inte fick samma möjlighet var att minimera risken för missförstånd. Eftersom jag inte kunde träffa andraspråkstalarna kunde jag inte heller uppskatta deras språkbehärskning. För att inte riskera att underskatta vissa och överskatta andra valde jag därför att fokusera på några få frågor med enkla svarsalternativ som alla bör kunna svara på.

4.3.4 Tolkning av svaren

För att kunna tolka svaren på vilka ord som var svåra att förstå i artiklarna har jag framförallt fokuserat på lexikaliska enheter. Jag har ibland tolkat olika graford som att de anger samma lexikaliska enhet. Om en respondent till exempel har svarat ”storm” och en annan respondent har svarat ”stormen” räknas dessa två graford separat och ingår i det totala antalet svar. Däremot, när de redovisas i en tabell kommer de båda att redovisas som samma lexikaliska enhet. Med hänvisning till Nations (2013:10–11) diskussion om vilka ord som kan räknas tillhöra samma familj vid inlärning har jag dessutom räknat in ord från olika ordklasser i samma indelning av lexikaliska enheter. I det här fallet räknas därför ”storm”, ”stormen” och ”stormat” till samma lexikaliska enhet. På samma sätt har jag resonerat vid de tillfällen det finns en lexikaliserad fras i texten. Till exempel, om en respondent har svarat att ”bland annat” är svårt att förstå medan en annan respondent bara har angett att ”bland” är svårt att förstå kommer de redovisas som samma typ av lexikaliska enhet. Det senare svaret har jag då tolkat som att respondenten trots allt har svårt att förstå hela den lexikaliserade frasen ”bland annat” eftersom de hör ihop och förståelsen för alla ord i frasen behövs för att förstå frasen som helhet.

Liksom inom andraspråksforskningen är forskare inom grammatik inte helt ense om allt. Bland annat finns det olika sätt att dela in ordklasser på, och enligt Josefsson (2009:65) beror det främst på

att det inte finns något enkelt och entydigt sätt att göra indelningen på. Vi de tillfällen jag diskuterar ordklasser har jag använt mig av Josefssons (2009) indelning och avgränsning av ordklasser.

4.4 Intervju med skribenter på 8 sidor

Som en del i förarbetet med uppsatsen kontaktade jag skribenterna på 8 sidor via mejl. Jag ville veta hur de själva resonerade kring sitt uppdrag med lättläst och målgruppen svenska som andraspråk, och bad dem att berätta om sitt skrivande. Jag ville att redaktionen i så stor utsträckning som möjligt skulle berätta med egna ord och gjorde därför inget formellt frågeformulär. Däremot föreslog jag exempelfrågor att utgå ifrån. Frågorna var tänkta som inspiration och såg ut på följande vis:

1. Brukar du fundera över målgruppens behov?
2. Gör du några specifika anpassningar till den gruppen?
3. Har du specifika förkunskaper om vad som kan vara svårt när det kommer till andraspråkstalare och nyhetsartiklar?

Redaktionens svar redovisas under punkt 5.1 tillsammans med resten av resultatet från enkäterna.

5 Resultat

I följande avsnitt redovisar jag först svaret från 8 sidors redaktion innan jag redovisar lärarnas svar och andraspråkstalarnas svar. Andraspråkstalarnas svar på enkäten kommer dels redovisas nominellt, dels procentuellt. Allra sist i resultatet finns också en procentuell jämförelse mellan lärarnas och andraspråkstalarnas svar.

5.1 Intervju med 8 sidor

Jag ville som sagt veta hur redaktionen på 8 sidor själva resonerade kring sitt uppdrag med lättläst och hur de tänker kring mottagargruppen svenska som andraspråk. De fick exempelfrågor att utgå från (se punkt 4.4) men uppmanades att själva berätta fritt om sitt skrivande. Jag återger här deras svar i löpande text.

Redaktionen svarade först och främst med att hänvisa till sitt uppdrag som går ut på att skriva lättlästa artiklar som ska gå att förstå av så många som möjligt. Därför menade de att de i sina artiklar förenklar så mycket de kan utan att nyheterna blir felaktiga. De hänvisade också till en slags minsta gemensam nämnare bland sina mottagare, nämligen att nyheterna i tidningar som inte uttalat är lättlästa, är svåra att ta till sig. Texterna i deras artiklar ska därför ha korta meningar, få siffror, få personer, inga svåra ord, och berättandet ska helst vara kronologiskt. Redaktionen förklarade också att skribenterna själva inte har några specifika kunskaper om svenska som andraspråk men utgår från att målgruppen med svenska som andraspråk, precis som deras övriga målgrupper, är en mycket heterogen grupp vilket innebär att deras behov varierar från individ till individ. Av den anledningen väljer de att inte språkligt anpassa sig till någon särskild grupp, utan försöker skriva på ett sätt som passar så många som möjligt.

5.2 Lärarnas svar på enkäten

Av 14 tillfrågade lärare svarade 9 stycken på enkäten och i följande avsnitt redovisar jag resultatet av deras svar. Lärarna ombads att uppskatta vilka ord de trodde att deras elever skulle uppleva som svåra och jag efterfrågade fem ord per text, men det var möjligt att svara fler eller färre. Svaren bestod av både graford och lexikaliska enheter och jag kommer att redovisa både det totala antalet svar och det totala antalet lexikaliska enheter per fråga. Varje underrubrik i avsnittet motsvarar en fråga i enkäten (i bilaga 1 finns enkäten i sin helhet).

5.2.1 Fråga 1: Bakgrundsfrågan

Lärarna fick endast en bakgrundsfråga att svara på: ”Vilken är den huvudsakliga anledningen till att du använder 8 sidor i din undervisning?”. De fick tre svarsalternativ: ”För att gynna elevernas språkutveckling”, ”För att gynna elevernas samhällsorientering” och ”Annat”. Om de svarade ”Annat” fick de med egna ord fylla i ett svar. Tre lärare valde det första alternativet, att gynna språkutvecklingen, två lärare valde det andra alternativet, att gynna samhällsorienteringen, och övriga fyra lärare fyllde i egna svarsalternativ. Tre av dessa fyra lärare uttryckte på olika sätt att de ansåg den främsta anledningen vara en kombination av de båda första alternativen. Den fjärde läraren menade att hen främst använde 8 sidor för att ha ett diskussionsunderlag som fick eleverna att känna sig som vuxna. Svaren visade alltså att lärarna hade lite olika åsikter om varför 8 sidor används i undervisningen, men gemensamt för alla verkar vara att de anser att det är ett bra inslag i undervisningen.

5.2.2 Fråga 2: Storm-texten

På frågan vilka ord lärarna trodde skulle vara svårast för eleverna att förstå i storm-texten gav de 9 lärarna totalt 36 svar, varav 14 lexikaliska enheter. Som jag redogjorde för i punkt 4.3.1 var det möjligt att svara fler eller färre än de efterfrågade fem orden. På denna fråga gav alla lärare utom en minst tre svar var och de vanligaste svaren var ”oväder” (6 svar), ”verkar fortsätta” (6 svar) och ”stormat” (5 svar). En av lärarna skrev endast lexikaliserade fraser som svar och motiverade det med följande kommentar: *Uttryck eller grammatiska strukturer som ändrar innebörden av meningar är svårare än enstaka ord.* Alla svar på fråga 2 redovisas i tabell 1.

Tabell 1. Storm-texten. Lärarnas svar på: ”Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå?” (n=9)

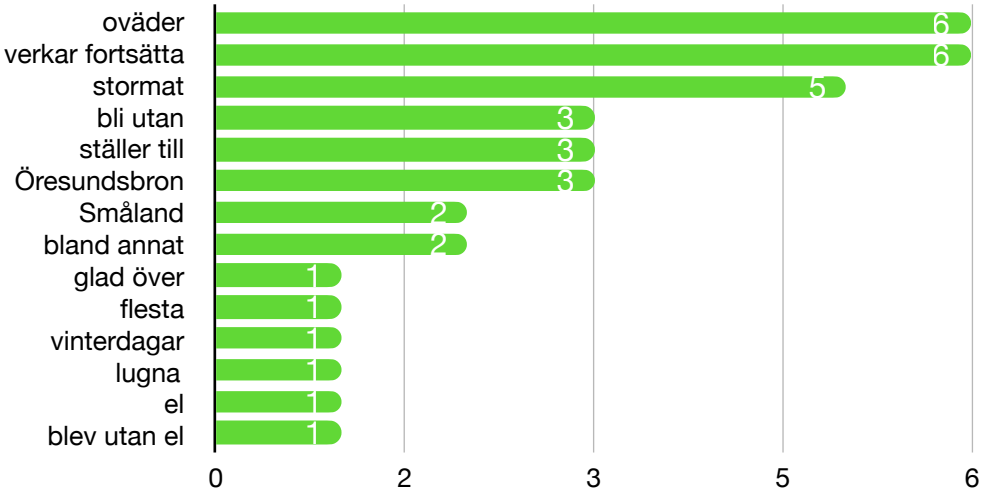

Lärarna var alltså mycket eniga om vilka lexikaliska enheter i texten som kan bli svåra för deras elever. En lärare nämnde att alla ord i texten förmodligen skulle vara lätta att förstå för eleverna, med undantag av ”Öresundsbron”. Läraren motiverade sitt svar med att det är ett landmärke eleverna inte känner till än.

5.2.3 Fråga 3: Sport-texten

På frågan vilka ord lärarna trodde skulle vara svårast för eleverna att förstå i sport-texten gav lärarna totalt 44 svar, varav 12 lexikaliska enheter. De tre vanligaste svaren var ”paraskidåkare” (9 svar), ”sprint” (9 svar) och ”strul” (7 svar). Alla svar på fråga 3 redovisas i tabell 2.

Tabell 2. Sport-texten. Lärarnas svar på: ”Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå?” (n=9)

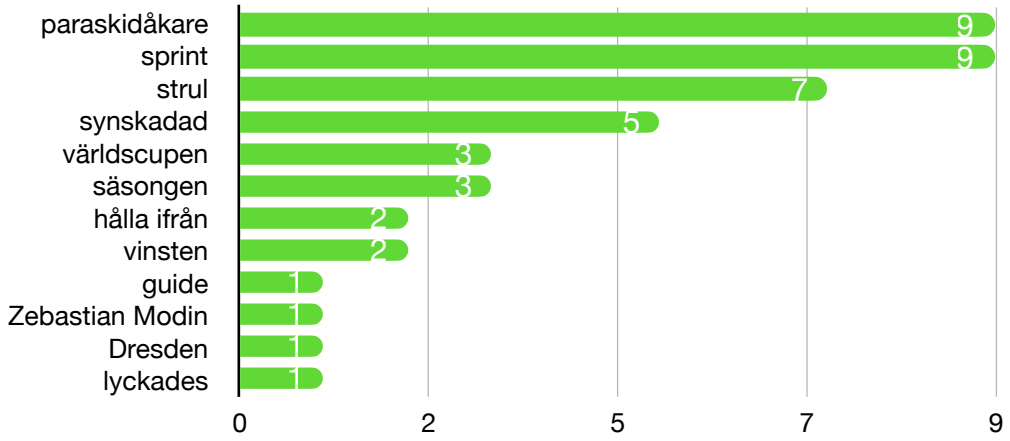

Sport-texten fick högst antal svar men lägst antal lexikaliska enheter av alla tre texter. Det innebär att lärarna både ansåg att sport-texten innehöll flest svåra ord av alla tre artiklar och att de dessutom var mycket eniga om vilka de svåra orden var. Alla 9 lärare svarade att ”paraskidåkare” och ”sprint” skulle vålla problem för eleverna och nästan lika många, 7 stycken, trodde att ”strul” skulle bli svårt att förstå. Två av lärarna gav fyra svar var, sex av lärarna gav de efterfrågade fem medan en till och med gav sex svar. En av lärarna svarade att personnamnen ”Zebastian Modin” och ”Dresden” skulle bli svåra att förstå. Personnamn var dock genomgående ett ovanligt svar från både lärare och andraspråkstalare, och jag återkommer till detta mot slutet av resultatet under punkt 5.5.

5.2.4 Fråga 4: Pandemi-texten

På frågan vilka ord lärarna trodde skulle vara svårast för eleverna att förstå i pandemi-texten gavs 32 svar, varav 13 lexikaliska enheter. Lärarna trodde att ”beredd” (6 svar), ”stolt” (5 svar) och ”smittan” (4 svar) skulle bli svårast att förstå. Pandemi-texten innehöll det enda svaret från en lärare om att inga ord skulle vara för svåra. Läraren hade motiverat sitt svar med följande kommentar: *Jag*

vet faktiskt inte. Tror hela texten skulle behöva gås igenom, men jag tror inget är speciellt svårt i nuläget. Eleverna har ett bredare ordförråd för detta under de rådande omständigheterna. Med rådande omständigheter refererade läraren till att artikeln handlade om den pandemi som dominerade nyhetsuppdateringarna och att många av orden därför ständigt återkom i medierna. Svaren på fråga 4 redovisas i tabell 3.

Tabell 3. Pandemi-texten. Lärarnas svar på: ”Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå?” (n=9)

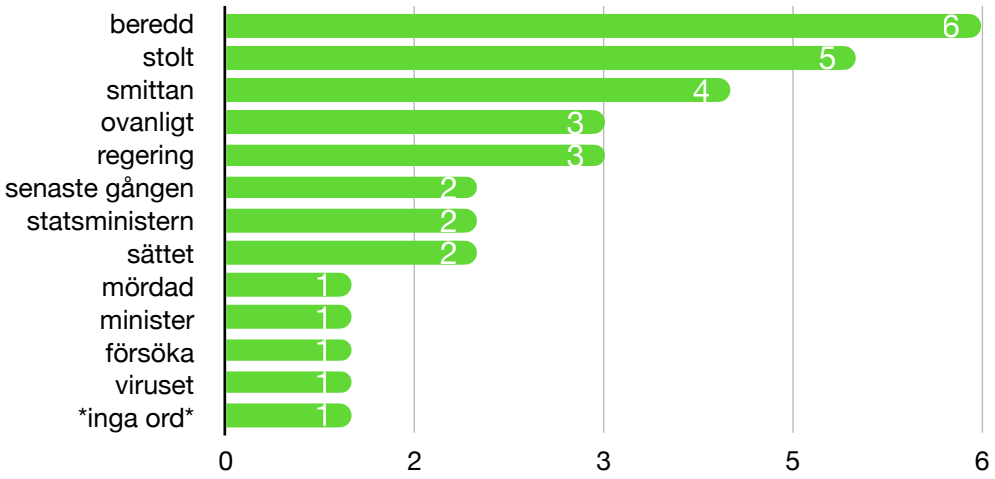

Pandemi-texten fick lägst antal svar totalt av de tre texterna. Detta skulle kunna bero på att denna text kom sist i undersökningen – vi är typiskt mindre uppmärksamma och kanske lite trötta mot slutet av en enkät. Jag anser dock att lärarens kommentar ovan om textens aktualitet visar att lärarna istället var överens om att den här texten skulle vara relativt lätt för eleverna att förstå eftersom den behandlar ett ämne som de fått höra talas om väldigt ofta på kort tid. Orden som lärarna trodde skulle vara svårast, ”beredd” och ”stolt” är inga specifika substantiv som behövs för att förstå innehållet utan istället abstrakta, beskrivande adjektiv som kan förekomma i vilken kontext som helst. Det är också värt att notera att även det fjärde vanligaste svaret, ”ovanligt”, är ett adjektiv.

5.2.5 Fråga 5: Övriga synpunkter

Lärarna fick möjlighet att skriva egna kommentarer under den sista punkten som löd ”Om du har övriga synpunkter på 8 sidor som material för sfi-studenter tar jag gärna emot dessa”. Fem av lärarna valde att svara och lämnade följande kommentarer:

> Det handlar sällan om enstaka svåra ord, snarare om grammatiska strukturer, till exempel fraser och uttryck, partikelverb eller tempus. Preteritum eller presens är lättare än passiv osv. Ofördelaktigt med radbrytning mitt i meningar, att använda mer huvudsatser på enskilda rader eller låta huvudsats och bisats dela rad hade varit mer fördelaktigt för andraspråksinlärare. (Lärare 1).

> Jag tycker inte att språket i 8 sidor är så utvecklande för mina C–D-elever. (Lärare 2).
>
> Upplägget är väldigt bra för mer avancerade inlärare. (Lärare 3).
>
> Många har börjat läsa 8 sidor utanför skolan efter att vi har jobbat med det på lektionen, vilket är kul! (Lärare 4).
>
> 8 sidor fungerar väl i undervisningen för elever på kurs D, men lite för svårt för andra kurser. (Lärare 5).

Lärarna har alltså lite varierande åsikter om vilka elever som gynnas av materialet. Vissa tycker att det passar väl för eleverna på den högsta nivån medan andra menar att språket inte är tillräckligt utvecklande. Lärare 1 påpekar dessutom att radbrytningen i texterna, som gör att lättlästa texter ofta har få ord på varje rad, inte är optimal för eleverna. Som jag nämnde under punkt 3.1.1 är lättlästa texter ofta utformade på det här sättet, liksom all text på 8 sidors webbplats. En av 8 sidors grundprinciper verkar alltså enligt läraren göra det svårare för andraspråkstalarna att läsa texten.

5.3 Andraspråkstalarnas svar på enkäten

I följande avsnitt redovisar jag resultatet av svaren i enkäten som riktade sig till andraspråkstalare (i bilaga 2 finns enkäten i sin helhet). Svaren på fråga 1–3 redovisas i löptext utan tabeller medan svaren på fråga 4–6 redovisas med hjälp av tabeller. Tabellerna redovisas först nominellt och sedan procentuellt. 55 personer svarade på enkäten, men eftersom fyra svar var oläsliga och har strukits ur resultatet är det totala antalet svar 51. Frågorna som rörde svåra ord i texterna efterfrågade fem ord per text, men det var möjligt att svara fler eller färre. Därför kommer jag här, liksom i resultatet av lärarnas enkätsvar, att redovisa både det totala antalet svar och det totala antalet lexikaliska enheter för varje fråga. Som jag nämnde i avsnitt 4 om metod och material kommer andraspråkstalarnas svar här att redovisas i två grupper. Den ena gruppen, sfi-elever, motsvarar de som studerade på sfi när de svarade på enkäten medan den andra gruppen, icke-studerande, motsvarar de som inte studerade på sfi vid tidpunkten de svarade på enkäten.

I detta avsnitt motsvarar den första underrubriken de tre bakgrundsfrågorna i enkäten medan efterföljande underrubriker motsvarar en fråga var.

5.3.1 Fråga 1–3: Bakgrundsfrågor

Med den första frågan ville jag ta reda på hur många av respondenterna som studerade på sfi vid den tidpunkt de svarade på enkäten. Svaren visade att 16 respondenter studerade på sfi medan 35 respondenter inte gjorde det.

Med den andra bakgrundsfrågan ville jag ta reda på respondenternas språkbehärskning generellt. Frågan löd ”Vilka språk kan du tala?”, och jag definierade inte vidare vad det innebär att kunna tala ett språk utan lät respondenterna avgöra detta själva utifrån sina egna uppfattningar och upplevelser. När jag sedan sammanställde resultatet räknade jag bort de svar som innehöll formuleringar om att respondenten talade ett språk ”lite grann” med motiveringen att det är en väldigt vag beskrivning som skulle kunna innebära endast ett par inövade fraser och därför riskerar att bli missvisande. Jag är främst intresserad av att få syn på den grad av språkbehärskning som gör att respondenten känner sig bekväm med att säga att hen kan språket. Vissa respondenter angav att de talar ”lite svenska” vilket också har strukits ur resultatet. Svenska språket, oavsett språkbehärskningsnivå, är en gemensam nämnare för alla respondenter, och språkkunskaper i svenska ingår därför inte i resultatet. Respondenternas svar visade en stor mängd olika språkkunskaper, och av utrymmesskäl har jag därför endast sammanfattat resultatet kortfattat i tre kategorier. I den första kategorin finns de som svarat att de endast talar ett språk, i den andra kategorin finns de som angett att de talar två språk och i den tredje kategorin finns de som angett tre eller fler språk. I resultatet redovisas de båda grupperna av andraspråkstalare tillsammans. Av de 51 respondenterna svarade 26 % (13 respondenter) att de talar ett språk, 47 % (24 respondenter) svarade att de talar två språk och 27 % (14 respondenter) svarade att de talar tre eller fler språk. Sammanfattningsvis talar 74 % av respondenterna redan två eller fler språk utöver svenska, och endast 24 % (13 respondenter av totalt 51) talar enbart ett språk utöver svenska. Resultatet pekar på att flerspråkighet, precis som bland andra Flyman Mattsson (2017) konstaterat, verkar vara en vanligare företeelse än enspråkighet.

Med den tredje och sista bakgrundsfrågan ville jag ta reda på respondenternas modersmål. Eftersom termerna modersmål och förstaspråk ofta används synonymt med varandra använde jag båda termerna i frågan som löd ”Vilket är ditt förstaspråk/modersmål?”. Det totala antalet språk blev 30 stycken och endast 10 språk förekom mer än en gång. Frågan genererade återigen väldigt spridda svar bland de båda grupperna av andraspråkstalare och jag har därför även här valt att redovisa dem tillsammans. De 10 språk som förekom mer än en gång var tyska (7 svar), engelska (6 svar), tigrinja/tigrinska (5 svar), kinesiska (3 svar), vietnamesiska (2 svar), ryska (2 svar), polska (2 svar), pashto (2 svar), nederländska (2 svar) och karen (2 svar). Intressant nog noterade jag att arabiskan, som sannolikt intar nummer två som det största språket i Sverige (se Parkvall 2015), endast angetts som modersmål av en av respondenterna. Att det totala antalet modersmål blev så högt återspeglar däremot väl att det talas många språk i Sverige. Parkvall (2015) nämner någonstans mellan 150–200 språk. I bilaga 4 finns en komplett lista över alla 30 språk som angavs i svaren.

Sammanfattningsvis uppvisade alltså mina respondenter en rik språklig bakgrund. Ett språk som förekom i många av respondenternas svar, både som svar på vilka språk respondenterna behärskade och som svar på vilket deras modersmål var, var inte helt oväntat engelska. Av 51 respondenter redogjorde 38 stycken (75 %) för att de talar engelska. Som jag redovisade i stycket innan svarade 6 av respondenterna att det var deras modersmål (varav 1 respondent angav två modersmål där engelska var det ena). Det innebär att 32 respondenter (63 %) talar engelska som ett av sina andraspråk, 6 respondenter (12 %) har engelska som modersmål och 13 respondenter (25 %) talar inte engelska alls. Engelskan var också något överrepresenterad bland de respondenter som angav att de endast talar ett språk utöver sitt modersmål. Av totalt 24 respondenter som svarade att de totalt talar två språk svarade 67 % (16 stycken) att ett av deras två språk är engelska.

5.3.2 Fråga 4: Storm-texten

På frågan vilka ord som var svåra att förstå i storm-texten gav de 51 respondenterna totalt 58 svar, varav 24 lexikaliska enheter. Bland de 16 sfi-eleverna var de två vanligaste svaren ”inga ord” (6 svar) och ”Öresundsbron” (5 svar). Det tredje vanligaste svaret var ”soliga”, ”lugna” och ”oväder” (4 svar vardera). Bland de 35 icke-studerande respondenterna var det vanligaste svaret ”inga ord” (20 svar). Därefter kom verbfrasen ”verkar fortsätta” (8 svar) och det tredje vanligaste svaret var ”oväder” (6 svar). Tabell 4 och 5 visar en fullständig sammanställning av alla svar.

Tabell 4. Storm-texten. Sfi-elevers svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” (n=16)

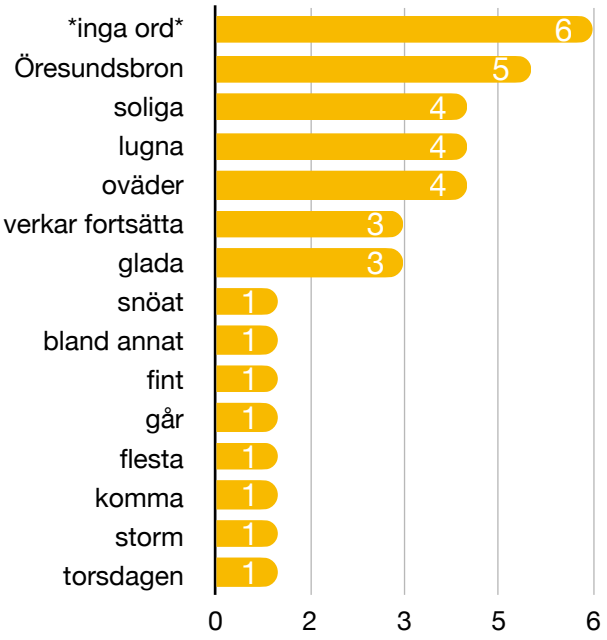

Tabell 5. Storm-texten. Icke-studerandes svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” (n=35)

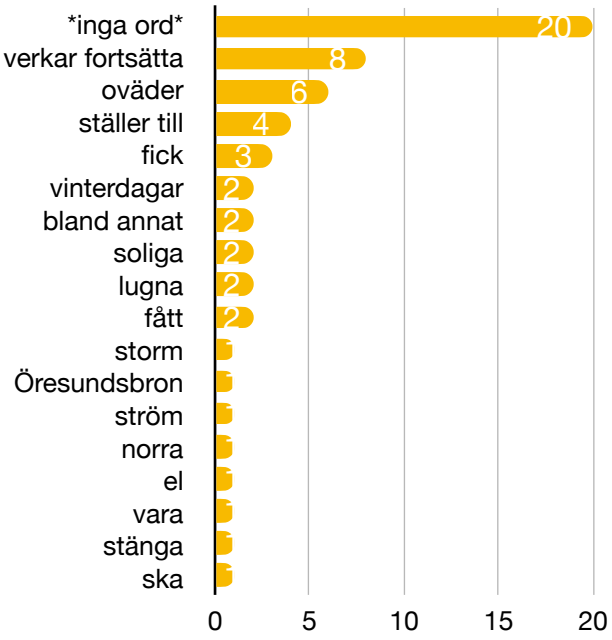

För att lättare kunna jämföra svaren finns även tabell 4.1 och 5.1 som procentuellt redovisar alla lexikaliska enheter som angetts minst två gånger var.

Tabell 4.1. Storm-texten. Sfi-elevers svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal sfi-elever. (n=16)

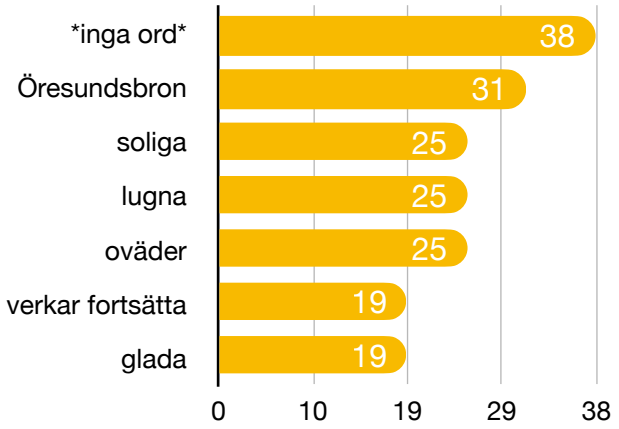

Tabell 5.1 Storm-texten. Icke-studerandes svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal icke-studerande.(n=35)

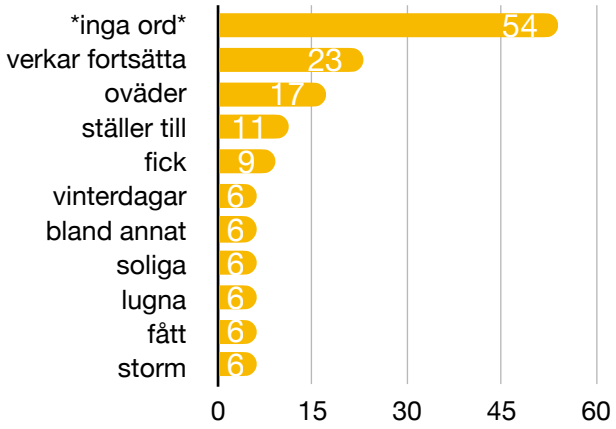

Det vanligaste svaret bland båda grupperna av andraspråkstalare var att de förstod alla ord i texten, och detta uttryckte de på olika sätt. Enkäten tillät som sagt respondenten att skriva svaren i fritext och några svar på storm-texten löd ”det är lätt, jag har inga svåra ord” och ”det finns ingen ord som är svårt att förstå”. En respondent verkade dessutom något förvånad över hur lätt texten var och kommenterade ”oh, jag förstod allt”. Bland de icke-studerande svarade ungefär hälften (54 %) att de förstod alla ord medan samma svar bland sfi-eleverna var lite mer än en tredjedel (38 %). De övriga svaren var dock ganska spridda; tillsammans angav andraspråkstalarna totalt 24 lexikaliska enheter som uppfattades som svåra vilket är det högsta antalet för alla tre texter. Det allra vanligaste svaret på hur många ord som var svåra att förstå i storm-texten var att ett eller två ord var svåra att förstå, alltså väldigt få. Att så pass många av sfi-eleverna angav relativt vanliga adjektiv (”soliga” och ”lugna”) är intressant, men jag återkommer till detta i min diskussion i avsnitt 6.

5.3.3 Fråga 5: Sport-texten

På frågan vilka ord som var svåra att förstå i sport-texten gavs 79 svar, varav 18 lexikaliska enheter. De vanligaste svaren från sfi-eleverna var ”strul” (11 svar) och ”synskadad” (8 svar) följt av ”sprint” och ”paraskidåkare” (4 svar vardera). För de icke-studerande var de vanligaste svaren liknande. Allra vanligast var ”strul” (26 svar), följt av ”synskadad” (11 svar) och ”sprint”, ”paraskidåkare” och frasen ”hålla mig ifrån” (6 svar vardera). För en fullständig översikt över alla svar, se tabell 6 och 7.

Tabell 6. Sport-texten. Sfi-elevers svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” (n=16)

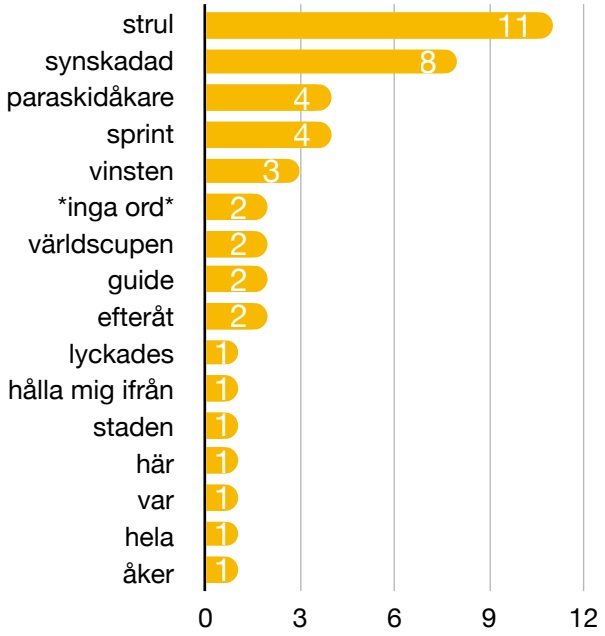

Tabell 7. Sport-texten. Icke-studerandes svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” (n=35)

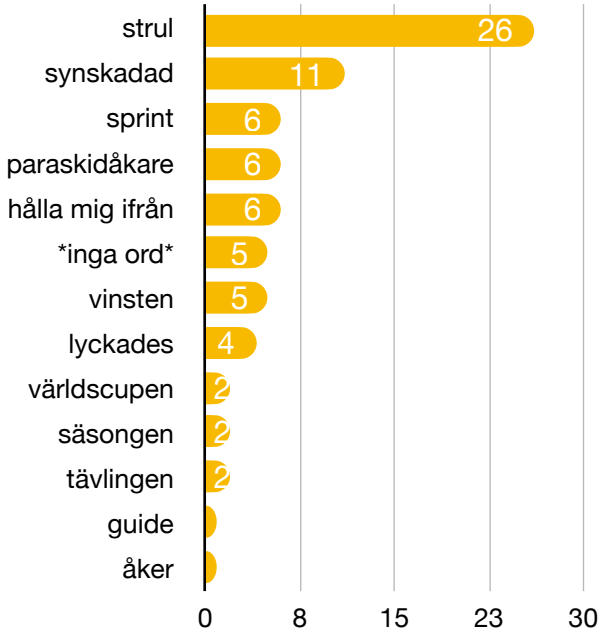

Sport-texten genererade flest svar totalt och det var också den enda texten där ”inga ord” inte var ett av de tre vanligaste svaren totalt. Det fanns dock fortfarande de som trots allt förstod alla ord. Respondenterna skrev fritextsvar som, liksom i storm-texten, indikerade att de förstått alla ord; ofta med hjälp av olika former av uttrycket ”jag förstår allt”. Till skillnad från storm-texten, där de flesta andraspråkstalarna endast angav ett eller två svar, var svaren här desto mer jämnt utspridda och alla alternativ från noll till fem svar förekom ungefär lika ofta. För att lättare kunna jämföra svaren finns tabell 6.1 och 7.1 som anger svaren procentuellt och redovisar alla lexikaliska enheter som förekom minst två gånger i svaren.

Tabell 6.1 Sport-texten. Sfi-elevers svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal sfi-elever. (n=16)

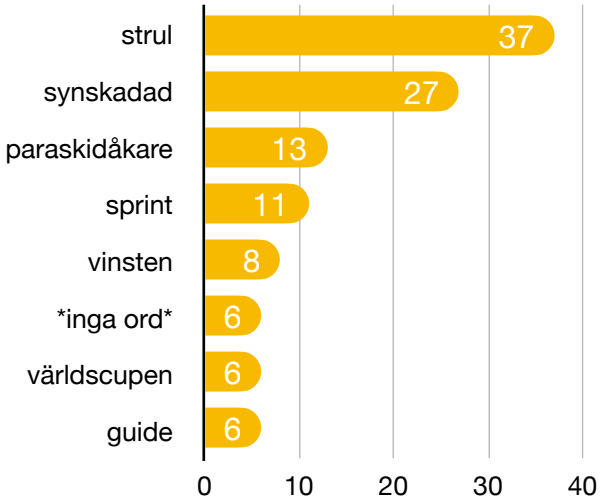

Tabell 7.1 Sport-texten. Icke-studerandes svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal icke-studerande. (n=35)

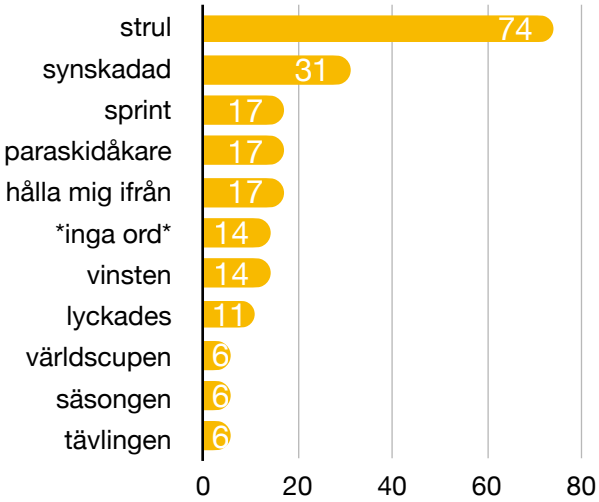

Procenttabellerna visar att andraspråkstalarna med mycket stor enighet tyckte att ”strul” var svårast att förstå. ”Strul” anges som ett vardagligt ord av Svenska akademiens ordböcker (2020) och uppträder förmodligen oftare i talspråket än skriftspråket. Sport-texten innehöll också många genrespecifika substantiv, till exempel ”säsong”, ”sprint” och ”paraskidåkare”, som ställer höga krav på läsarens förkunskaper och skulle kunna förklara varför sport-texten verkar innehålla så många svåra ord.

5.3.4 Fråga 6: Pandemi-texten

På frågan vilka ord som var svåra att förstå i pandemi-texten gav de 51 respondenterna 44 svar, varav 14 lexikaliska enheter. Bland sfi-eleverna var ”inga ord”, ”beredd” och ”mördad” de tre vanligaste svaren (5 svar vardera). Bland de icke-studerande var ”inga ord” klart vanligast (20 svar), följt av ”beredd” (6 svar), ”stolt” och ”sättet” (4 svar vardera). I tabell 8 och 9 redovisas samtliga svar på enkäten.

Tabell 8. Pandemi-texten. Sfi-elevers svar på frågan: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” (n=16)

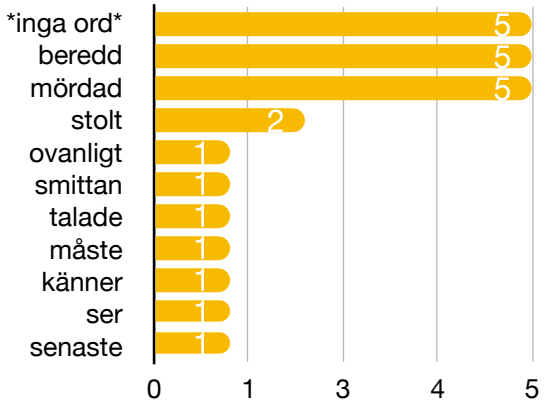

Tabell 9. Pandemi-texten. Icke-studerandes svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” (n=35)

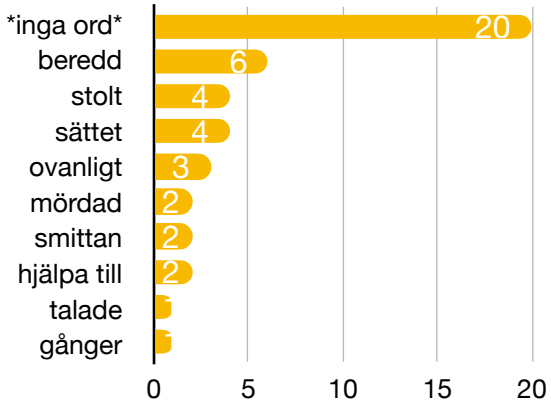

Pandemi-texten fick både det lägsta antalet totala svar och lägsta antalet lexikaliska enheter av de tre texterna, vilket gör den till den text som var lättast att förstå. Både bland sfi-eleverna och de icke-studerande var det absolut vanligaste svaret att ingen eller endast en lexikalisk enhet var svår att förstå. Många av respondenterna uttryckte på olika sätt att de förstod allt, antingen genom att svara ”inga ord” eller ”förstod allt”. En respondent underströk också hur lätt texten var genom att kommentera ”mycket lätt” medan en annan respondent svarade ”jag förstod allt :)”, med tillhörande smiley. För att lättare kunna jämföra grupperna med varandra finns tabell 8.1 och 9.1 som procentuellt redovisar alla lexikaliska enheter som förekom minst två gånger bland svaren.

Tabell 8.1. Pandemi-texten. Sfi-elevers svar på frågan: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal sfi-elever. (n=16)

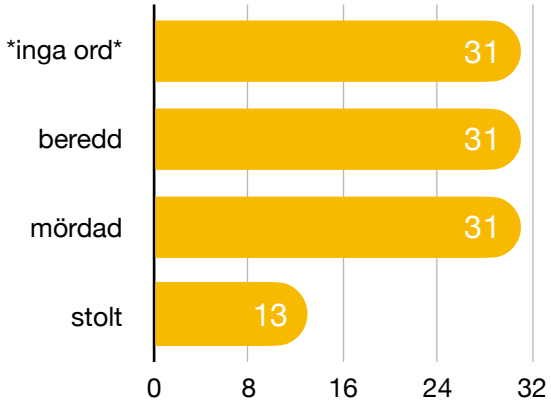

Tabell 9.1. Pandemi-texten. Icke-studerandes svar på frågan: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal icke-studerande. (n=35)

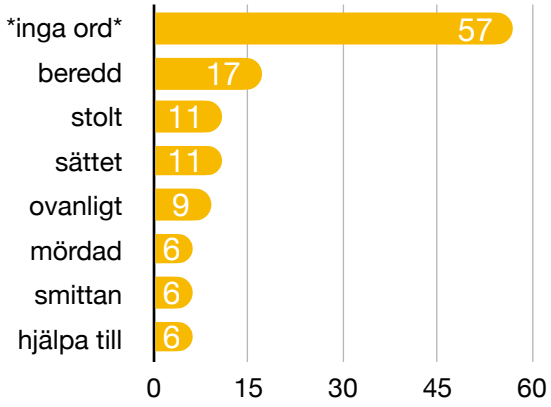

Procenttabellerna för pandemi-texten visar tydligt att väldigt få ord vållade problem för andraspråkstalarna. Över hälften (57 %) av de icke-studerande och nästan en tredjedel (31 %) av sfi-eleverna svarade att de förstod allt i texten. Sfi-eleverna var mycket samstämmiga om vilka de få svåra orden var. Jag nämnde tidigare att pandemi-textens aktualitet förmodligen underlättade förståelsen för andraspråkstalarna. Förmodligen underlättade det också att pandemi-texten var den längsta texten (totalt 105 graford), vilket gjorde att det fanns mer kontext att ta hjälp av vid oklarheter.

5.4 Jämförelse mellan lärarnas och andraspråkstalarnas svar

Som jag nämnde i inledningen av den här uppsatsen är mitt syfte att ta reda på hur lättlästa texter fungerar för andraspråkstalare, och en del av det syftet är också att försöka få en djupare förståelse för detta med hjälp av lärarnas medverkan. Därför kommer jag nu, efter att ha redovisat lärarnas och andraspråkstalarnas svar var för sig, att jämföra deras svar med varandra för att se om sfi-lärares åsikter och kunskaper om svåra ord för eleverna också stämmer överens med verkligheten.

5.4.1 Storm-texten

En jämförelse mellan lärarnas svar och andraspråkstalarnas svar på svåra lexikaliska enheter i storm-texten visar att de var överens om att ”verkar fortsätta” och ”oväder” var svåra att förstå. Däremot hade ingen av lärarna svarat att eleverna skulle förstå alla ord i texten trots att ”inga ord” var det vanligaste svaret i båda grupperna av andraspråkstalare. Det kan bero på att många faktiskt förstod allt i texten, men det kan också bero på att lärarna var mer fokuserade på att faktiskt hitta svåra ord i texten medan eleverna kan ha velat framstå som duktigare läsare än vad de är. I tabell 10 och 11 redovisas procentuellt alla lexikaliska enheter som förekom minst två gånger i svaren.

Tabell 10. Storm-texten. Lärarnas svar på: ”Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå?” % av antal lärare. (n=9)

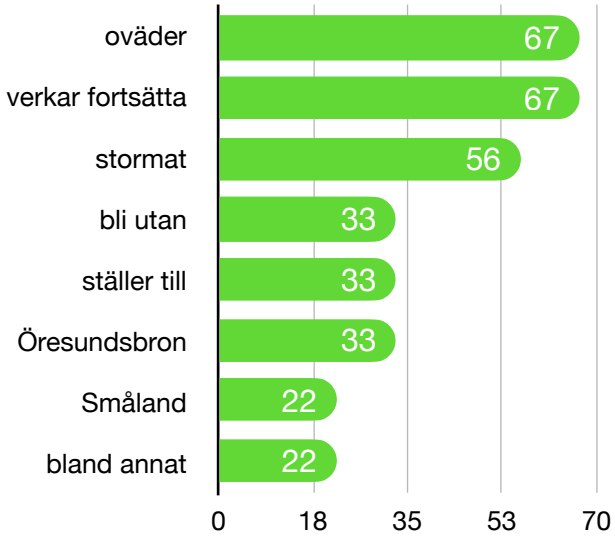

Tabell 11. Storm-texten. Alla andraspråkstalares svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal andraspråkstalare. (n=51)

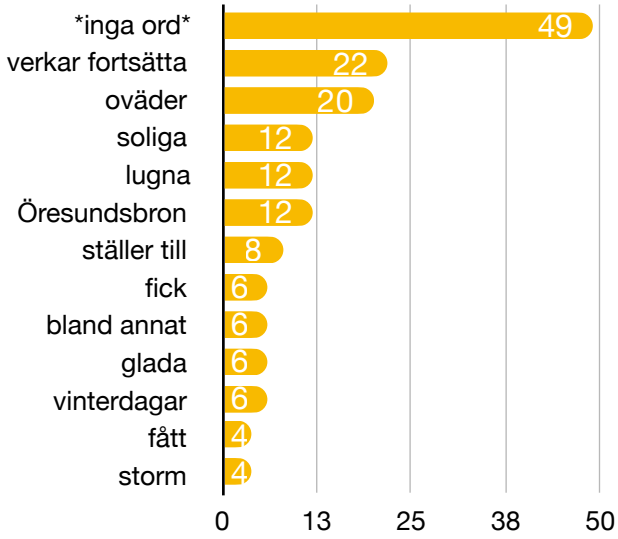

Tre av lärarna hade svarat att frasen ”bli utan” skulle vara svår att förstå, men denna fras dök inte upp i något av de 51 svaren från andraspråkstalarna. Det skulle kunna bero på att båda graforden i frasen är tämligen enkla att förstå var för sig, varför andraspråkstalarna kan ha förstått orden, även om de inte förstod innebörden de skapade tillsammans. Fem av lärarna (56 %) hade dessutom svarat att ”stormat” skulle vara svårt för eleverna att förstå, medan denna lexikaliska enhet inte var ett av de vanligaste svaren bland andraspråkstalarna. ”Storm”, som alltså har räknats till samma lexikaliska enhet som ”stormat”, angavs bara som ett svårt ord av tre andraspråkstalare (6 %). Med tanke på att en så stor del av andraspråkstalarna behärskade engelska (se punkt 5.3.1) och ”storm” har samma form och betydelse på svenska och engelska skulle en förklaring till det låga svarstalet kunna vara att tidigare språkkunskaper underlättade förståelsen. Av de tre andraspråkstalarna som angett ”storm” som ett svårt ord hade ingen ett modersmål som är nära besläktat med svenska (pashto, lingala och kinyarwanda). Två svarade att de talar engelska som ett av flera andraspråk medan den tredje inte angav några kunskaper alls i engelska. Det är dock svårt att dra några absoluta slutsatser av så få svar och trots att språks släktskap ofta sägs underlätta inlärningen (jfr. Språktidningen 2012) kunde jag i min undersökning inte se några tydliga tecken på att de respondenter som hade modersmål som var nära besläktade med svenska, eller som hade kunskaper i engelska sedan tidigare skulle ha gynnats nämnvärt i ordförståelsen. Mitt resultat får nog hellre anses stämma med forskningens syn på andraspråksinlärning som en komplicerad process som påverkas av en lång rad faktorer (se Abrahamsson 2009).

5.4.2 Sport-texten

En jämförelse mellan lärarnas och andraspråkstalarnas svar på vilka ord som var svåra i sport-texten visar att de var mycket samstämmiga. ”Strul”, ”sprint”, ”synskadad” och ”paraskidåkare” fick flest antal svar i båda enkäterna. För en fullständig jämförelse mellan lärarnas och alla andraspråkstalarnas svar, se tabell 12 och 13 som procentuellt redovisar alla lexikaliska enheter som förekom minst två gånger i svaren.

Tabell 12. Sport-texten. Lärarnas svar på fråga 3: ”Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå?” % av antal lärare. (n=9)

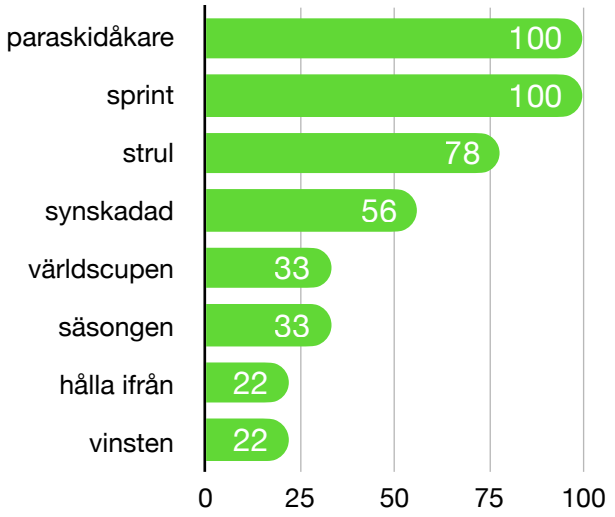

Tabell 13. Sport-texten. Alla andraspråkstalares svar på: ”Vilka ord är svåra att förstå?” % av antal andraspråkstalare. (n=51)

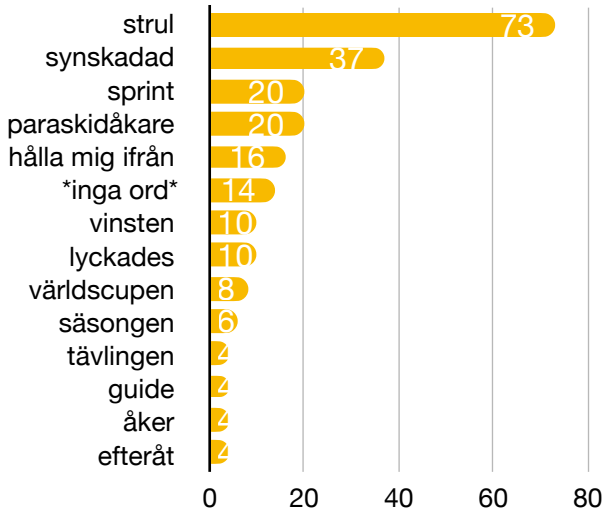

Lexikaliserade fraser har tidigare dykt upp i resultaten som svåra att förstå. I sport-texten fanns en lexikaliserad fras, ”hålla mig ifrån”, som 22 % av lärarna trodde skulle vålla problem för andraspråkstalarna. Det stämmer också ganska väl överens med andraspråkstalarnas svar där 16 % svarade att frasen var svår att förstå. Lärarna verkar alltså ha god kännedom om vilka typer av lexikaliserade fraser som kan vara svåra att förstå, och vilka som är lättare.

5.4.3 Pandemi-texten

En jämförelse mellan lärarnas och andraspråkstalarnas svar på pandemi-texten visar att de återigen var ganska samstämmiga i sina svar. ”Beredd” och ”stolt” var två av de vanligaste svaren i båda grupperna. Däremot tyckte 14 % av andraspråkstalarna att ”mördad” var svårt att förstå medan endast 1 av 9 lärare angav det som ett potentiellt svårt ord, och därför finns det inte med i lärarnas tabell där jag jämför de båda gruppernas svar med varandra i procentuella tabeller. Se tabell 14 och 15 för en fullständig sammanställning över alla lexikaliska enheter som förekom minst två gånger i svaren.

Tabell 14. Pandemi-texten. Lärarnas svar på frågan: ”Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå?” % av antal lärare. (n=9)

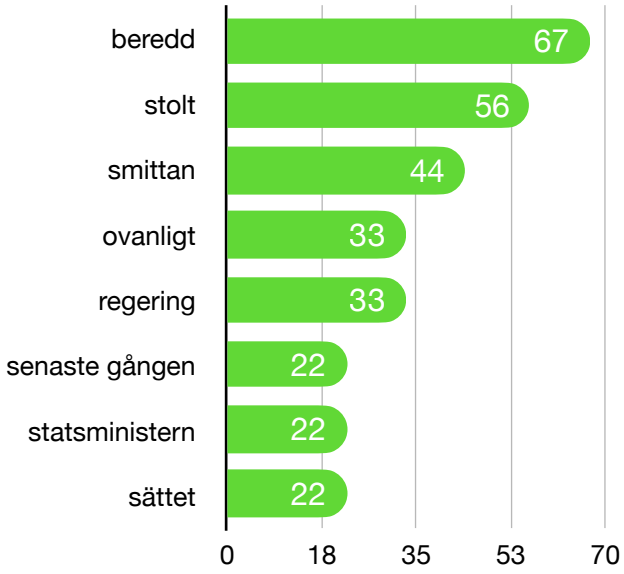

Tabell 15. Pandemi-texten. Alla andraspråkstalares svar på: ”Vilka ord tycker du är svåra att förstå?” % av antal andraspråkstalare. (n=51)

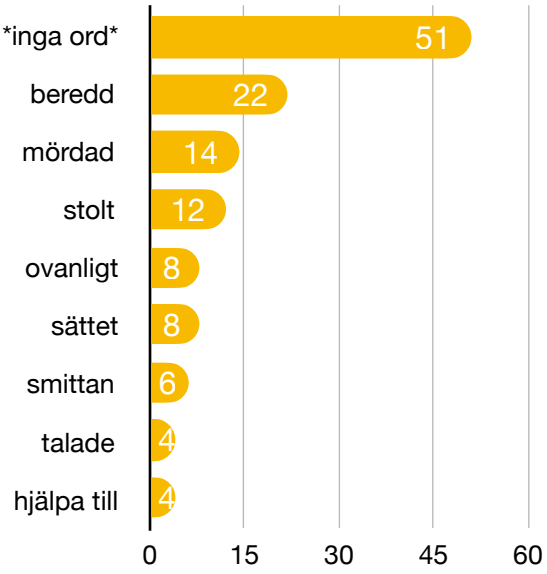

”Beredd” och ”mördad”, som 22 % respektive 14 % av andraspråkstalarna svarade var svåra att förstå, är båda verb i particip. Trots att ”mördad” placerade sig som det tredje vanligaste svaret bland andraspråkstalarna, medan endast en lärare trodde att det skulle vålla problem anser jag det vara samstämmiga svar. Eftersom hela 51 % av andraspråkstalarna angav att de förstod alla ord i texten behövde bara en liten andel av andraspråkstalarna ange ”mördad” som ett svårt ord för att placera det som tredje vanligast.

5.5 Ord som ingen angav som svåra

Hittills i min uppsats har jag redogjort för vilka ord som verkar ha varit svåra i de tre texterna. För att få en övergripande bild kommer jag nu också kort att redovisa vilka ord som inte angavs som svåra av någon av andraspråkstalarna. I följande avsnitt har jag raderat alla ord som förekommit i svaren på andraspråkstalarnas enkät och lämnat kvar de ord som inte angavs som svåra. Lärarnas svar är inte inräknade i det här resultatet.

Storm-texten innehöll 65 ord som inte angavs som svåra. Det totala antalet graford i texten var 95, vilket gör att 68 % av graforden inte nämndes i något svar. De ord som blev kvar är följande:

problem, det, var, i, södra, Sverige, på, natten, till, onsdagen, det, har, och, regnat, i, Småland, och, Skåne, blev, många, människor, utan, i, sina, hem, men, de, har, tillbaka, den, mellan, Malmö, och, Köpenhamn, den, på, tisdagens, kväll, det, för, mycket, under, onsdagen, det, snö, och, på, flera, platser, folk, som, bor, i, Norrland, kan, över, väder, hela, Sverige , få, och, på, onsdagen, och

I sport-texten var 42 av 62 graford (68 %) inte angivna som svåra av någon av andraspråkstalarna:

> Zebastian, Modin, vann, Zebastian, Modin, har, vunnit, en, i, i, Dresden, i, Tyskland, på, måndagen, det, var, den, andra, i, för, Zebastian, Modin, den, det, gick, bra, dagen, jag, allt, sade, Zebastian, Modin, Zebastian, Modin, är, han, tillsammans, med, sin, Robin, Bryntesson

Slutligen, i pandemi-texten var 91 av 105 graford (87 %) inte angivna som svåra av någon av andraspråkstalarna:

> Löfven, till, Sverige, Sveriges, statsminister, Stefan Löfven, talade, till, Sverige, i, söndags, han, talade, om, viruset, corona, Löfven, sade, att, regeringen, är, att, göra, mer, för, att, stoppa, han, sade, också, att, varje, person, i, Sverige, att, försöka, stoppa, smittan, ingen, får, gå, till, jobbet, om, den, sig, sjuk, sade, han, han, sade, också, att, många, svenskar, hjälper, varandra, just, nu, jag, är, när, jag, vad, människor, gör, för, varandra, det, är, att, statsministern, talar, till, hela, landet, på, det, här, det, hände, var, år, 2003, när, ministern, Anna, Lindh, blev

Bland de svåra orden var det främst substantiv och verb som vållade problem för andraspråkstalarna. Även bland de ord som inte uppfattades som svåra fanns det många substantiv, till exempel ”onsdag”, ”jobbet” och ”person”. Det fanns också många verb, till exempel ”har”, ”stoppa”, ”är”. Den stora skillnaden mellan vilka ord som uppfattades som svåra och vilka som gick att förstå var att inga elever svarade att prepositioner, konjunktioner eller subjunktioner skapade problem. Alla dessa ingår i den grupp av ord som blev förstådda av alla, till exempel ”i”, ”på”, och ”men”. Det stämmer också med vad forskningen säger om att ord som tillhör dessa ordklasser också hör till de ord som är mest frekventa och därför lättare att lära sig och förstå (se Enström 2016:39).

Endast en av lärarna hade svarat att eleverna skulle få problem med egennamn (”Zebastian Modin” och ”Dresden”). I resultatet är det däremot tydligt att andraspråkstalarna kunde identifiera och uppfatta egennamn och personnamn utan problem. Alla tre texterna innehöll namn, till exempel ”Köpenhamn”, ”Zebastian Modin” och ”Anna Lindh” och dessa dök inte upp i något av andraspråkstalarnas svar. Ett undantag är ”Öresundsbron” som förekom i ett fåtal svar. ”Öresundsbron” är däremot är en sammansättning som bildar ett namn, vilket kan förklara varför det personnamnet upplevdes som svårt men inte de övriga.

De tre texterna innehöll en del flerordsenheter, till exempel ”hålla mig ifrån” och ”bli utan” och samtliga flerordsenheter angavs som svåra, om än inte av alla respondenter. Det stämmer också med Prentice & Sköldbergs (2013) slutsatser om att flerordsenheter i sig är komplexa konstruktioner och svåra att lära in.

Trots att jag här har angett de kvarvarande icke-svåra orden i procent kommer jag inte att dra några slutsatser om hur väl det stämmer överens med forskningens påstående om hur stor andel av

innehållet vi behöver förstå för att förstå en text. För att kunna göra det hade jag behövt ytterligare utrymme för att grundligare motivera hur jag avgränsar lexikaliska enheter och vilka ord i språket som anses ingå i samma ordfamilj (jfr. Nation 2013).

5.6 Sammanfattning av enkätundersökningens resultat

Innan jag diskuterar mitt resultat sammanfattar jag här vad resultatet av enkäterna visade genom att först kort nämna resultatet per text innan jag sammanställer det viktigaste resultatet i punktform.

Sport-texten, som var kortast med sina 62 graford fick flest antal svar av andraspråkstalarna (79 stycken) men lägst antal lexikaliska enheter. Storm-texten innehöll totalt 95 graford och fick lägre antal totala svar av andraspråkstalarna (58 totalt) men flest lexikaliska enheter. Pandemi-texten, som var längst med totalt 105 graford, fick minst antal svar av andraspråkstalarna (44 stycken), lägst lexikaliska enheter och högst andel respondenter som svarade att inga ord var svåra att förstå. Lärarnas åsikter om svåra ord stämde ofta mycket väl överens med andraspråkstalarnas, med undantag för att lärarna mycket sällan svarade att inga ord skulle vara svåra att förstå – vilket ofta var ett vanligt förekommande svar bland andraspråkstalarna själva. Mina viktigaste iakttagelser utifrån resultatet från enkäterna kan sammanfattas på följande vis:

- Flerordsenheter är svårare att förstå än graford.
- Genrespecifika substantiv är svårare att förstå än allmänna.
- Abstrakta adjektiv kan vara svåra att förstå utan närmare förklaring.
- För att kortare texter ska förstås behöver de ha ett mycket enkelt eller välbekant innehåll, alternativt mycket tydligt förklara sitt innehåll.
- Modersmålets eventuella släktskap med svenska kan utifrån mitt resultat inte påstås underlätta ordförståelsen nämnvärt.

6 Diskussion

6.1 Diskussion av resultatet

Syftet med min uppsats är att undersöka hur andraspråkstalare uppfattar innehållet i den lättlästa tidningen 8 sidor. Det krävs fortfarande mycket forskning både inom fältet lättläst och svenska som andraspråk, men bland de undersökningar som tidigare gjorts kan bland annat nämnas Grytzell (2016) som i sin kandidatuppsats argumenterar för att de lärobokstexter som används inom sfi väl förbereder eleverna för vanliga texter i samhället, om de är klarspråksanpassade. Samtidigt visar en undersökning av Hanell (2009) att lättlästa myndighetstexter vållar en del problem för andraspråkstalare, vilket på sikt riskerar att missgynna andraspråkstalare när det kommer till demokratiska rättigheter. Genom att undersöka ordförståelse har jag i min egen undersökning kommit fram till att andraspråkstalare som uppnått kunskaper som motsvarar minst nivå C på sfi verkar ha relativt lätt att förstå lättlästa nyheter på 8 sidor. Pandemi-texten i min undersökning, som var längst med sina 105 graford, visade sig innehålla minst antal svåra ord och de flesta andraspråkstalarna angav att ingen eller bara en lexikalisk enhet var svår att förstå i texten. Att pandemi-texten var lättast att förstå kan dels bero på att textens längd underlättar när andraspråkstalarna behöver kontexten för att förstå ett svårt ord, dels att andraspråkstalarna stött på många av orden frekvent under en begränsad tid. Det stämmer överens med Enströms (2017:26) teori om att vi behöver möta ett ord många gånger innan vi förstår det och kan använda det. Sport-texten, som var kortast med sina 62 graford innehöll flest svåra ord enligt andraspråkstalarna, och antalet lexikaliska enheter per svar var jämnt utspritt från ett till fem per andraspråkstalare. De ord som angavs som svåra (bland annat ”paraskidåkare”) får nog anses höra till de ord som Enström (2016:147–148) kallar för ord med låg spridningsgrad och alltså sällan återfinns i texter som behandlar flera olika teman utan typiskt uppträder i en viss sorts text. Att sport-texten var den kortaste texten innebar också att den gav andraspråkstalarna mindre kontext att förhålla sig till. Enligt Lättlästutredningen (2013:36–37) bör krångliga ord undvikas alternativt förklaras i lättlästa texter, och det är möjligt att andraspråkstalarnas förståelse av sport-texten hade underlättats om den varit längre och innehållit förklaringar av flera av de svåra orden. Storm-texten, som innehöll 95 graford, uppvisade störst spridning av antalet svåra lexikaliska enheter, men det vanligaste antalet lexikaliska enheter per svar var ett ord följt av två – storm-texten var alltså inte särskilt svår, men respondenternas åsikter om vilka ord som var svåra var spridda. Ingen respondent uppgav att någon av texterna var för svår att förstå, tvärtom var det många andraspråkstalare som hävdade att de förstod allt i texterna. Mitt resultat visar också att andelen andraspråkstalare som angav att de förstod alla ord var högre i den grupp som inte studerade

på sfi när de svarade på enkäten. Om vi antar att dessa respondenter tidigare studerat på sfi men avslutat sina studier efter högsta nivå, skulle det kunna förklara varför vi under punkt 5.3.2 såg att sfi-elever i högre utsträckning svarade att relativt vanliga adjektiv – ”soliga” och ”lugna” – var svåra att förstå, medan de icke-studerande inte angav att dessa ord var svåra i lika hög utsträckning. De som avslutat sina studier kan antas ha fortsatt utveckla sin svenska utanför klassrummet och är mer vana vid texter av olika slag. Att de inte angav ”soliga” och ”lugna” som svåra ord i lika hög utsträckning kan alltså bero på att de fått möjlighet att möta dessa ord i fler sammanhang och lärt sig dem.

Lärarna som svarade på min enkät var i stor utsträckning samstämmiga med andraspråkstalarna om vilka de svåraste orden var, men däremot verkade lärarna ha lite olika åsikter om hur pass utvecklande språket i texterna var för deras elever. Självklart beror detta på individen och varierar stort från elev till elev, men kanske kan 8 sidor fungera som en brygga för de andraspråkstalare som ännu inte kommit så pass långt i sin språkutveckling att vanliga nyheter är tillräckligt lätta att förstå. Det stämmer med vad vissa informanter i Hanells (2009) undersökning uttryckte angående varför de använde myndigheters lättlästa texter. De ansåg att vanliga myndighetstexter ännu var för svåra att förstå, samtidigt som de uttryckte en önskan om att vilja förstå vanliga texter, alltså att så småningom röra sig bort från lättlästa alternativ.

Lättläst har dock som sagt fått en del kritik vilken ofta handlar om att förenklade texter tappar mycket innehåll och därför kan bli svårare att förstå, istället för lättare (se till exempel Lundberg & Reichenberg 2008). Detta skulle delvis kunna förklara varför sport-texten uppfattades som svårast att förstå av andraspråkstalarna. Den innehöll relativt många ord med låg spridningsgrad som inte förklaras för läsaren, och för att kunna förstå alla orden utan förklaring skulle det krävas att läsaren har ett mycket stort ordförråd. Med tanke på att tidningar typiskt rapporterar om många olika ämnen stämmer nog Enströms (2016:40–41) påstående om att vi kan behöva ett ordförråd på 40 000 ord för att ta till oss innehållet i en dagstidning. Andraspråkstalare är som sagt den sekundära målgruppen av lättläst, och eftersom den huvudsakliga målgruppen har svenska som modersmål medan andraspråkstalarna inte har det, har den huvudsakliga målgruppen ett naturligt försprång när det kommer till att förstå individuella ord i texterna. Kanske skulle andraspråkstalarna gynnas om det fanns utförligare förklaringar i vissa texter eller i alla fall möjlighet att slå upp ord som är svåra. Nation (2013:355–366) argumenterar för att det är lättare att lära sig nya ord genom att kombinera läsning med att slå upp ord. Det stämmer också med Hanells (2009:70) iakttagelser om att andraspråkstalare gärna vill använda sig av lexikon när de stöter på ord de inte förstår. Att använda traditionella ordböcker kan dock vara både tids- och resurskrävande och kanske skulle 8 sidor kunna erbjuda al-

ternativet att slå upp vissa ord i texten. I dagsläget kan läsaren få synonymer till enskilda ord, samt få texterna upplästa eller översatta till andra språk, men det finns ingen möjlighet att få hjälp med orddefinitioner.

Den frågeställning jag i min uppsats utgår från är ”Hur väl anpassat är innehållet i 8 sidor till sin sekundära målgrupp andraspråkstalare?”. Svaret på den frågan är inte enkelt att ge och får nog utgå från att texterna trots allt i första hand är anpassade efter modersmålstalare. Lättlästutredningen (2013) slår fast att lättlästa texter ska utformas efter sina primära grupper och att de sekundära gruppernas behov i första hand ska tillgodoses av privata aktörer. Med det sagt verkar de texter jag undersökt på det stora hela fungera väl för respondenterna i min undersökning. Det som vållade problem var framförallt flerordsenheter i språket, vilket enligt forskningen ofta är ett problem även för mer avancerade inlärare (se Prentice & Sköldberg 2013). Men att helt undvika flerordsenheter i texter med motiveringen att det underlättar förståelsen är så klart inte heller en lösning – andraspråkstalarna behöver istället möta dem oftare och i fler kontexter för att ha en chans att lära sig innebörden av dem. Dessutom verkade det vara ett problem att genrespecifika ord inte uppträdde tillsammans med förklaringar i de texter andraspråkstalarna fick läsa. Att en text har rätt språklig nivå för sin mottagare är viktigt inte minst när mottagaren är en andraspråkstalare som vill eller behöver öva upp sin språkförmåga. Wedin (2010:66–67) menar att risken annars är att andraspråkstalaren stannar på en slags mellannivå i språkbehärskningen. För att komma vidare behövs relevanta övningar som känns autentiska och har ett syfte som är nära kopplat till verkligheten. De lättlästa nyhetstexterna kan därför förmodligen anses bidra till att minska avståndet till vanliga nyhetstexter och som ett sätt för andraspråkstalare att bli mer läsvana, med reservation för att de korta raderna med radbrytning stör läsningen. Det skiljer sig trots allt från övrig text som andraspråkstalare (som inte av annan anledning än andraspråket räknas till ”lässvaga”) möter, har mött och kommer att möta.

Avslutningsvis går jag tillbaka till inledningens kommentar om mottagaranpassning: att mottagaranpassa för hela befolkningen är snudd på omöjligt, men lättläst är en bra möjlighet för de som av olika anledningar har svårt att läsa vanliga texter, och genren bör fortsätta att användas och utvecklas. En av lärarna i min undersökning vittnade dessutom om hur eleverna läser 8 sidor även på fritiden sedan de introducerats för tidningen på lektioner, vilket är positivt inte bara för att främja läsningen utan får också anses möta språklagens krav på att alla medborgare i Sverige ska ha rätt till svenska språket (jfr. SFS 2009:600).

6.2 Kritik

Jag är medveten om att mitt metodval och utförande hade kunnat göras annorlunda – enkäter som metod kan vara både en fördel och en nackdel. Enkäten till lärarna var enkelt utformad och bör inte ha tagit mer än 10 minuter att svara på, och det är troligt att det var enklare och mer tidseffektivt för dem att svara på en enkät än att träffa mig för intervjuer. Med andraspråkstalarna tror jag dock att förhållandet var det omvända eftersom det redan fanns en språkbarriär mellan oss som möjligtvis blivit värre av att vi inte träffades. För att undvika missförstånd gjorde jag enkäten till andraspråkstalarna kort och specifik med få frågor och lät sfi-lärare ge sina synpunkter på den innan jag skickade den till eleverna. Undersökningen hade dock förmodligen gynnats av om jag istället gjort intervjuer med enskilda andraspråkstalare och diskuterat texterna. Fysiska träffar var dock inte möjliga vid tiden för uppsatsarbetet eftersom uppsatsen skrevs under våren 2020 då covid-19 lamslog stora delar av världen och kontakt med andra människor rekommenderades att hållas till ett absolut minimum. Dessutom skötte gymnasier, högskolor, universitet och vuxenutbildningar all sin undervisning på distans under samma tidsperiod. Att ordna med intervjuer förslagsvis via videosamtal skulle ha krävt stora ansträngningar som hade riskerat att falla utanför tidsramen för den här uppsatsen. Valet blev då istället enkäter och mycket av mitt jobb lades på att frågorna skulle vara enkla att förstå och inte kunna vara tvetydiga.

6.3 Vidare forskning

Det efterfrågas fortfarande mer forskning på lättlästa texter för de olika målgrupperna och på lättläst överlag. Som en fortsättning av min egen undersökning hade det varit intressant att lyssna på andraspråkstalare som återberättar lättlästa nyhetsartiklar, istället för att be dem peka ut specifika svåra ord. På så sätt är det lättare att avgöra vad som faktiskt förstås och inte, eftersom jag inte hade behövt förlita mig enbart på respondenternas självskattning. Det hade också gjort det möjligt för mig att dra slutsatser om på vilket sätt kontexten bidrar till eller försvårar förståelsen av en artikel. Dessutom hade det varit möjligt att också jämföra den receptiva ordförståelsen med den produktiva.

Det hade också varit intressant att utföra intervjuer med två mindre grupper av andraspråkstalare med likvärdiga kunskaper i svenska som läser lättlästa respektive vanliga nyhetsartiklar. Genom att jämföra två grupper med likvärdiga språkkunskaper med varandra – och två texter med samma innehåll – hade det varit möjligt att se vilket innehåll i artiklarna som blir för svårt, och av vilka anledningar.

7 Referenslista

Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinlärning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Abrahamsson, Niklas & Hyltenstam Kenneth (2013) i Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 221–257.

Einarsson, Jan (2009). *Språksociologi*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Enström, Ingegerd (2016). *Ordens värld: svenska ord - struktur och inlärning.* 2. uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Enström, Ingegerd (2013). Ordförråd och inlärning – med särskilt fokus på avancerade inlärare. I Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 169–195.

Flyman Mattsson, Anna (2017). *Svenska som andraspråk på språkvetenskaplig grund.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Flyman Mattsson, Anna & Håkansson, Gisela (2010). *Bedömning av svenska som andraspråk: en analysmodell baserad på grammatiska utvecklingsstadier.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Grytzell, Anna (2016). Kandidatuppsats, Språk- och litteraturcentrum. *Lärobokstext i sfi-undervisning på D-nivå – en studie av hur väl texter i sfi- läromedel förbereder eleven inför möte med det svenska samhällets texter efter avslutad sfi-undervisning.* http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=8885073&fileOId=8885074 Lund: Lunds universitet. [2020-05-27]

Gustafsson, Anna W. & Håkansson, David (2017). *Ord på prov: en studie av ordförståelse i högskoleprovet.* Lund: Lunds universitet.

Hammarberg, B. (2013) Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 27–84.

Hanell, Linnea (2009). Kandidatuppsats.*”Man måste bli helt svensk för att hitta någonting.” Om myndigheters webbplatser ur ett andraspråksperspektiv.* Umeå: Umeå universitet. http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:276786/FULLTEXT01.pdf [2020-05-27]

Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) (2013). *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Josefsson, Gunlög (2009). *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lundberg, Ingvar & Reichenberg, Monica (2008). *Vad är lättläst*. Härnösand: Specialpedagogiska skolmyndigheten. https://webbutiken.spsm.se/globalassets/pdf---publikationer/vad-ar-lattlast.pdf/ [2020-05-27]

Lättlästutredningen (2013). *Lättläst. Betänkande av lättlästutredningen.* (SOU 2013:58) Stockholm: Regeringskansliet. https://www.regeringen.se/49bb95/contentassets1da22c54e6d74ce59fcdddac74936f26/lattlast-hela-dokumentet-sou-201358 [2020-05-27]

MTM, Myndigheten för tillgängliga medier (2020). *Om oss.* https://www.mtm.se/om-oss/ [2020-05-27]

MTM, Myndigheten för tillgängliga medier (2018). *Rapport: Utvärdering 8 Sidor.* https://www.mtm.se/forskning-och-samverkan/anvandarundersokningar/ [2020-05-27]

Nation, I. S. P. (2013). *Learning vocabulary in another language.* 2. ed. Cambridge: Cambridge University Press.

Parkvall, Mikael (2015). *Sveriges språk i siffror: vilka språk talas och av hur många?*. Stockholm: Språkrådet.

Prentice, Julia & Sköldberg, Emma (2013). Flerordsenheter – ur ett andraspråksperspektiv. I Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 197–220.

Rehnberg 2012. *Inte klart vad som är lätt.* https://spraktidningen.se/artiklar/2012/08/inte-klart-vad-som-ar-latt [2020-05-27]

SCB, Statistiska centralbyrån (2013). *PIAAC – den internationella undersökningen av vuxnas färdigheter: Vuxnas färdigheter står sig väl internationellt*. https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/den-internationella-undersokningen-av-vuxnas-fardigheter/pong/statistiknyhet/piaac--den-internationella-undersokningen-av-vuxnas-fardigheter/ [2020-05-27]

SCB, Statistiska centralbyrån (2020). *Invandring till Sverige*. https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/invandring-till-sverige/ [2020-05-27]

SFS (2009:600). *Språklagen*. Stockholm: Kulturdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600 [2020-05-27]

Språktidningen (2012). *Om lättaste och svåraste språken att lära sig*. https://spraktidningen.se/blogg/om-lattaste-och-svaraste-spraken-att-lara-sig [2020-05-27]

Svenska akademiens ordböcker (2020) https://svenska.se/tre/?sok=strul&pz=1 [2020-05-27]

Skolverket (2020). *Kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.* https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-svenska-for-invandrare-sfi/laroplan-for-vux-och-kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi/kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi [2020-05-27]

Wedin, Åsa (2010). *Vägar till svenskt skriftspråk för vuxna andraspråksinlärare.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1 (1 av 3): Enkäten till lärarna.

Section 1 of 6

Enkät om "8 sidor"

Hej och tack för att du vill vara med i min undersökning!

Den här enkäten riktar sig till dig som jobbar som sfi-lärare och har erfarenhet av att använda nyhetsartiklar från 8 sidor i din undervisning. Jag vill nämligen ta reda på hur artiklarna uppfattas av personer med svenska som andraspråk.

Jag som har gjort enkäten heter Susanne Karlsson och läser just nu min sista termin på Språkkonsultprogrammet i Lund. En språkkonsult skriver, granskar och redigerar texter i olika genrer för olika mottagare och kan driva egen textbyrå eller jobba på företag och myndigheter.

Enkäten tar 5–10 minuter att svara på, dina svar är anonyma och du kan när som helst välja att avbryta din medverkan.

Mejla mig gärna om du har några ytterligare frågor eller kommentarer:
su0388ka-s@student.lu.se

Tack för hjälpen!

After section 1 Continue to next section

Section 2 of 6

Fråga 1

Description (optional)

Vilken är den huvudsakliga anledningen till att du använder 8 sidor i din undervisning? *

- ○ För att gynna elevernas språkutveckling
- ○ För att gynna elevernas samhällsorientering
- ○ Other...

After section 2 Continue to next section

Bilaga 1 (2 av 3): Enkäten till lärarna.

Section 3 of 6

Fråga 2

Description (optional)

Läs följande artikel från 8sidor.se. Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå? *
Välj max fem ord och svara i rutan längst ner.

Storm ställer till problem

Lyssna

Det var ovädер i södra Sverige
på natten till onsdagen.
Det har stormat,
snöat och regnat.

I bland annat Småland
och Skåne blev många människor
utan el i sina hem.
Men de flesta har fått
tillbaka den.

Öresundsbron går mellan
Malmö och Köpenhamn.
Den fick stänga
på tisdagens kväll.
Det stormade för mycket.

Ovädret verkar fortsätta
under onsdagen.

Det ska komma snö
och storm på flera platser.

Folk som bor i Norrland
kan vara glada över fint väder.
Hela norra Sverige verkar få soliga
och lugna vinterdagar
på onsdagen och torsdagen.

Long answer text

After section 3 Continue to next section

Section 4 of 6

Fråga 3

Description (optional)

Läs följande artikel från 8sidor.se. Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå? *
Välj max fem ord och svara i rutan längst ner.

Zebastian Modin vann

Lyssna

Paraskidåkaren
Zebastian Modin
har vunnit en sprint
i världscupen.

Tävlingen var
i staden Dresden
i Tyskland
på måndagen.

Det var den andra
vinsten i sprint
för Zebastian Modin
den här säsongen.

– Det gick bra hela dagen.
Jag lyckades hålla mig
ifrån allt strul,
sade Zebastian Modin efteråt.

Zebastian Modin
är synskadad.
Han åker tillsammans
med sin guide
Robin Bryntesson.

Long answer text

After section 4 Continue to next section

Section 5 of 6

Fråga 4

Description (optional)

Läs följande artikel från 8sidor.se. Vilka ord tror du kommer vara svårast för eleverna att förstå? *
Välj max fem ord och svara i rutan längst ner.

Löfven talade till Sverige

Lyssna

Sveriges statsminister
Stefan Löfven talade
till Sverige i söndags.
Han talade om viruset corona.

Löfven sade att regeringen
är beredd att göra mer
för att stoppa smittan.

Han sade också att varje person
i Sverige måste hjälpa till
att försöka stoppa smittan.

– Ingen får gå till jobbet
om den känner sig sjuk, sade han.

Han sade också att många svenskar
hjälper varandra just nu.

– Jag är stolt när jag ser
vad människor gör för varandra.

Det är ovanligt att statsministern
talar till hela landet
på det här sättet.
Senaste gången det hände
var år 2003 när ministern
Anna Lindh blev mördad.

Long answer text

After section 5 Continue to next section

Bilaga 1 (3 av 3): Enkäten till lärarna.

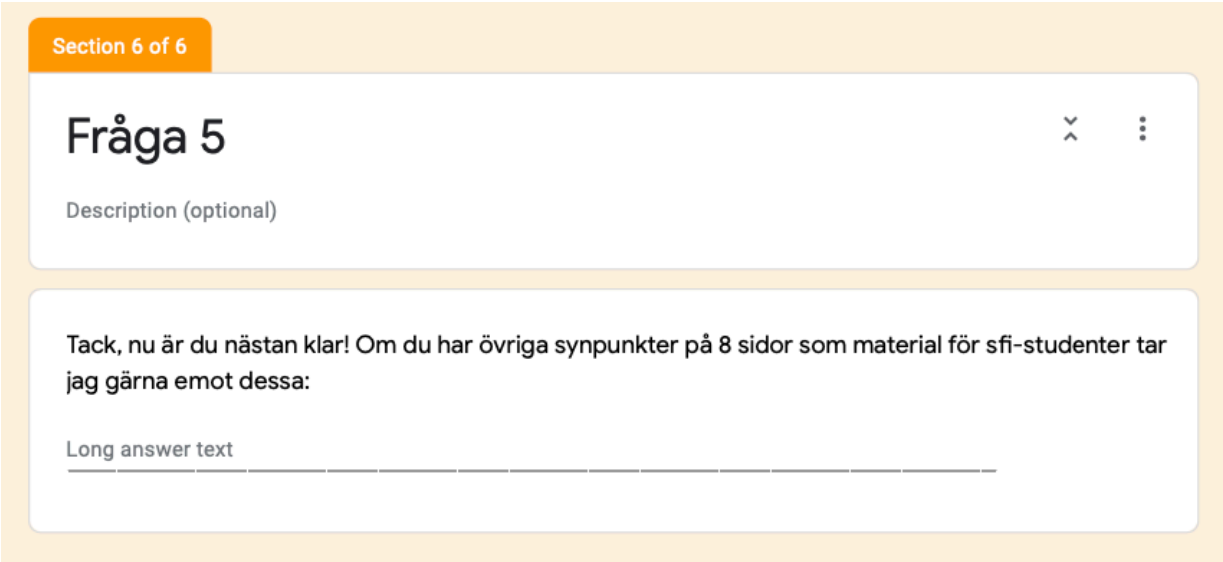
Section 6 of 6

Fråga 5

Description (optional)

Tack, nu är du nästan klar! Om du har övriga synpunkter på 8 sidor som material för sfi-studenter tar jag gärna emot dessa:

Long answer text

Bilaga 2 (1 av 3): Enkäten till andraspråkstalarna.

Section 1 of 8

Frågor om "8 sidor"

Det är viktigt att du läser den här texten! :)

Jag heter Susanne Karlsson.
Jag studerar på universitetet i Lund.
Jag vill ha din hjälp.
Jag ska skriva en uppsats som handlar om "8 sidor".
Jag vill veta om "8 sidor" är en bra sida för personer som inte har svenska som modersmål.

Du kan hjälpa mig om du svarar på frågorna.
Alla svar är anonyma.
"Anonyma" betyder att du inte behöver säga vad du heter och ingen vet vad du har svarat.
Det är bara jag som läser svaren.
Det är okej om du ångrar dig. Du kan sluta svara när du vill!
Det tar ungefär 10 minuter att svara på frågorna.

Tack för din hjälp! :)

After section 1 Continue to next section

Section 2 of 8

Fråga 1

Description (optional)

Studerar du på sfi? *

- Ja
- Nej

After section 2 Continue to next section

Section 3 of 8

Fråga 2

Description (optional)

Vilka språk kan du tala? *

Short answer text

After section 3 Continue to next section

Section 4 of 8

Fråga 3

Description (optional)

Vilket är ditt förstaspråk/modersmål? *

Short answer text

After section 4 Continue to next section

Bilaga 2 (2 av 3): Enkäten till andraspråkstalarna.

Section 5 of 8

Fråga 4

Description (optional)

Läs texten. Vilka ord tycker du är svåra att förstå? Skriv 5 svåra ord i rutan under texten. *

Storm ställer till problem

Lyssna

Det var oväder i södra Sverige
på natten till onsdagen.
Det har stormat,
snöat och regnat.

I bland annat Småland
och Skåne blev många människor
utan el i sina hem.
Men de flesta har fått
tillbaka den.

Öresundsbron går mellan
Malmö och Köpenhamn.
Den fick stänga
på tisdagens kväll.
Det stormade för mycket.

Ovädret verkar fortsätta
under onsdagen.

Det ska komma snö
och storm på flera platser.

Folk som bor i Norrland
kan vara glada över fint väder.
Hela norra Sverige verkar få soliga
och lugna vinterdagar
på onsdagen och torsdagen.

Skriv 5 ord som är svåra att förstå:

Long answer text

After section 5 Continue to next section

Section 6 of 8

Fråga 5

Description (optional)

Läs texten. Vilka ord tycker du är svåra att förstå? Skriv 5 svåra ord i rutan under texten. *

Zebastian Modin vann

Lyssna

Paraskidåkaren
Zebastian Modin
har vunnit en sprint
i världscupen.

Tävlingen var
i staden Dresden
i Tyskland
på måndagen.

Det var den andra
vinsten i sprint
för Zebastian Modin
den här säsongen.

– Det gick bra hela dagen.
Jag lyckades hålla mig
ifrån allt strul,
sade Zebastian Modin efteråt.

Zebastian Modin
är synskadad.
Han åker tillsammans
med sin guide
Robin Bryntesson.

Long answer text

After section 6 Continue to next section

Section 7 of 8

Fråga 6

Description (optional)

Läs texten. Vilka ord tycker du är svåra att förstå? Skriv 5 svåra ord i rutan under texten. *

Löfven talade till Sverige

Lyssna

Sveriges statsminister
Stefan Löfven talade
till Sverige i söndags.
Han talade om viruset corona.

Löfven sade att regeringen
är beredd att göra mer
för att stoppa smittan.

Han sade också att varje person
i Sverige måste hjälpa till
att försöka stoppa smittan.

– Ingen får gå till jobbet
om den känner sig sjuk, sade han.

Han sade också att många svenskar
hjälper varandra just nu.

– Jag är stolt när jag ser
vad människor gör för varandra.

Det är ovanligt att statsministern
talar till hela landet
på det här sättet.
Senaste gången det hände
var år 2003 när ministern
Anna Lindh blev mördad.

Long answer text

After section 7 Continue to next section

Bilaga 2 (3 av 3): Enkäten till andraspråkstalarna.

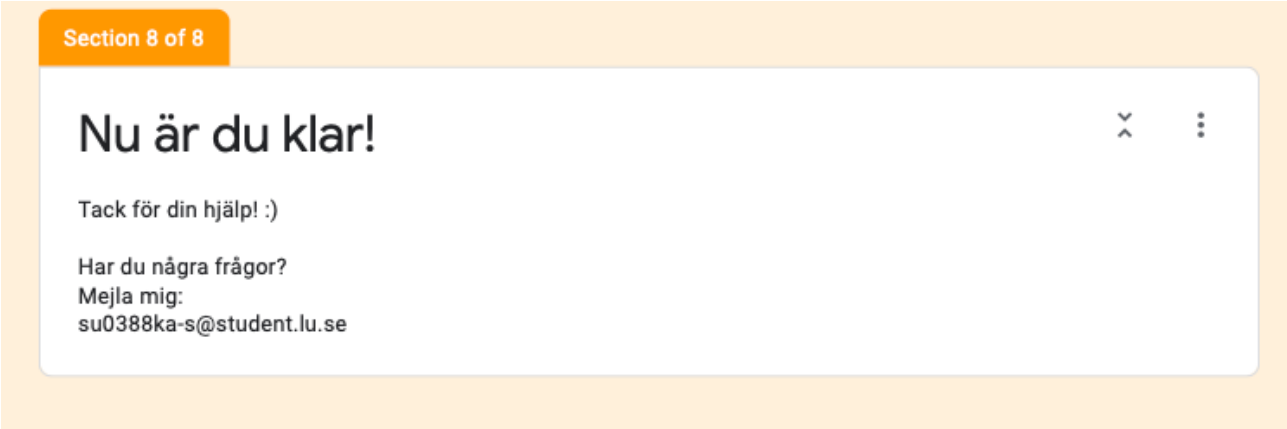

Bilaga 3: Den text som publicerades på 8 sidors webbplats tillsammans med min enkät.

VARDAGS

Undersökning om 8 Sidor

Lyssna

Susanne Karlsson är student
på Lunds universitet.
Hon ska göra en undersökning
om 8 Sidor.
Därför vill hon ha hjälp
av sfi-elever.

Susanne vill veta
om **8sidor.se** är en bra sida
för personer som lärde sig
ett annat språk före svenska.
Alltså de som inte har svenska
som modersmål.

Vill du hjälpa Susanne?
Då kan du klicka på länken
och svara på frågorna.

Till undersökningen

Dela på internet

Bilaga 4: Komplett lista över alla språk som angavs som modersmål/förstaspråk av respondenterna.

Modersmål/förstaspråk

Språk	Antal
Tyska	7
Engelska	6
Tigrinja/Tigrinska	5
Kinesiska	3
Viatnamesiska	2
Ryska	2
Polska	2
Pashto	2
Nederländska	2
Karen	2
Vitryska	1
Urdu	1
Ungerska	1
Turkiska	1
Thailändska	1
Telugu	1
Somaliska	1
Portugisiska	1
Persiska	1
Litauiska	1
Lingala	1
Koreanska	1
Kinyarwanda	1
Italienska	1
Grekiska	1
Fillipinska	1
Dari	1
Bosniska	1
Arabiska	1
Kurdiska	1